

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJESİ

ÖĞRETMENLERİN YENİLİKÇİLİK DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ

Mürüvvet SARAÇ

Danışman
Doç. Dr. Kazım ÇELİK

TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı öğrencisi Mürüvvet SARAÇ tarafından hazırlanan “Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerinin İncelenmesi” başlıklı Tezsiz Yüksek Lisans Projesi tarafımdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından Tezsiz Yüksek Lisans Projesi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Kazım ÇELİK

Danışman

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun.....
tarih ve.....sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa BULUŞ

Enstitü Müdürü

ETİK BEYANNAMESİ

Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu proje çalışmada;

- Proje içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu projenin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir proje/tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Mürüvvet SARAÇ

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans Projesi olarak sunduğum bu alıŐma, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi Sayın Doç. Dr. Kazım ÇELİK yönetiminde gerçekleştirilmiştir. ÇalıŐmalarım sırasında bilgisiyle araŐtırmama her zaman ıŐık tutan, ilgi ve desteğini esirgemeyip danıŐmanlıđımı üstlenen, Deđerli Hocam Doç. Dr. Kazım elik'e teŐekkürü borç bilirim.

ÇalıŐmalarım boyunca destek ve güvenleri ile yanımda olan aileme, özellikle bir tanecik annem Emine Saraç'a, her nazımı çeken Levent Demir'e Őükranlarımı sunuyorum.

Mürüvvet SARAÇ

Ocak 2019

ÖZET

Öğretmenlerin Yenilikçilik Düzeylerinin İncelenmesi

SARAÇ, Mürüvvet
Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Eğitim Bilimleri,
Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Kazım ÇELİK
Ocak 2019

Bu çalışmada, ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri ile bu düzeyin bağımsız değişkenlerle arasındaki ilişki araştırılmıştır. Bu amaçla, ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeylerinin kişisel değişkenlere göre anlamlı bir farklılık gösterme durumları incelenmiştir. Çalışma verileri 2018- 2019 eğitim öğretim yılı içerisinde Denizli Pamukkale ve Merkezefendi ilçesine bağlı ortaokul kurumlarında çalışmakta olan 120 öğretmenden elde edilmiştir. Öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerini belirlemek için Bireysel Yenilikçilik Ölçeği kullanılmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri ise araştırma esnasında geliştirilen kişisel bilgi formu kullanılarak tespit edilmiştir. Verilerin analizi SPSS istatistik programıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarında, öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerinin cinsiyet, branş, kıdem, okul kıdemi değişkenlerine göre farklılaşmadığı fakat medeni durum değişkenine göre farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik puanları ile cinsiyet, kıdem, branş ve okul kıdemi değişkenleri arasında istatistiksel olarak manidar bir fark bulunmazken, medeni durum değişkeniyle yenilikçilik puanları arasında evli olanlar lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Yani evli olan öğretmenlerin yenilikçilik puanları daha yüksek çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yenilikçilik, kişisel değişkenler, ortaokul

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS PROJE ONAY FORMU.....	iii
ETİK BEYANNAMESİ	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Araştırmanın Sayıltıları.....	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
1.6. Tanımlar.....	4
İKİNCİ BÖLÜM: ALANYAZIN TARAMASI.....	5
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	5
2.1.1. Yenilik	5
2.1.2. Yenilikçilik	7
2.1.3. Bireysel Yenilikçilik.....	8
2.1.4. Yenilik Benimseme Kategorileri	11
2.1.5. Yenilikçilik ve Öğretmenler	15
2.2. İlgili Araştırmalar	17
2.2.1. Yenilikçilik ile İlgili Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar	17
2.2.2. Yenilikçilik ile İlgili Yurt Dışında Yapılmış Araştırmalar	25
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM.....	28
3.1. Araştırma Deseni	28
3.2. Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu.....	28
3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri.....	29
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	29
3.3.2. Bireysel Yenilikçilik Ölçeği	29
3.4. Verileri Toplama Yöntem ve Süreci.....	30

3.5. Verilerin Analizi	30
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUM	32
4.1. Ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri.....	32
4.1.1. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerine İlişkin Betimleyici İstatistikler.....	32
4.1.2. Ortaokul öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerinin Cinsiyete Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterme Durumu.....	34
4.1.3. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterme Durumu.....	34
4.1.4. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerinin Branşa Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterme Durumu.....	35
4.1.5. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerinin Kıdeme Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterme Durumu.....	35
4.1.6. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerinin Okul Kıdemine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterme Durumu.....	36
BEŞİNCİ BÖLÜM: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	37
5.1. Tartışma ve Sonuç	37
5.2. Öneriler	40
5.2.1. MEB'e Yönelik Öneriler.....	40
5.2.2. Öğretmenlere Yönelik Öneriler	41
KAYNAKÇA.....	43
EKLER.....	50
Ek A: Anket Formu.....	50
Ek 1: Kişisel Bilgiler Formu.....	50
Ek 2: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği.....	51
Ek 3: Bireysel Yenilikçilik Düzeyi Ölçeği Faktör Analiz Sonuçları.....	53
Ek B: Özgeçmiş	54

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Ortaokul Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri	29
Tablo 3.2. Araştırmada Kullanılan Ölçeğin Sınırları ve Düzeyi	31
Tablo 4.1. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerine İlişkin Betimleyici İstatistiklerin İncelenmesi	32
Tablo 4.2. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeyleri.....	33
Tablo 4.3. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Kategorilerine Göre Dağılımı.	33
Tablo 4.4. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi	34
Tablo 4.5. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine Göre İncelenmesi	34
Tablo 4.6. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerinin Branş Değişkenine Göre İncelenmesi.	35
Tablo 4.7. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi	36
Tablo 4.8. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerinin Okul Kıdemi Değişkenine Göre İncelenmesi	36

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Yenilikçilik Kategorileri.....	11
Şekil 2.2: 1999 – 2017 Yıllar Arasında Tez Başlığında Yenilikçilik Kavramı Bulunan Yüksek Lisans Tezlerinin Alanlar Bazında Dağılımı	18
Şekil 2.3: 1999 – 2017 Yıllar Arasında Tez Başlığında Yenilikçilik Kavramı Bulunan Doktora Tezlerinin Alanlar Bazında Dağılımı.....	19

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde, ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan araştırma problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sayıtlılar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Büyük bir hızla değişen dünyada sanayi toplumlarında bilgi toplumlarına geçişle birlikte bilim ve teknolojideki gelişmeleri her geçen gün artmaktadır. Bilim ve teknolojideki gelişmeler sayesinde “bilgi” sürekli olarak bir değişim sürecinin içindedir. Bilgi ulaşılabilir, esnek ve sorgulanabilir hale dönüşmüştür. Bilginin üretimi, kullanımı ve yayılmasının, ulusların refahı, kalkınması ve ekonomik büyümesinde temel teşkil ettiği uzun zamandır kabul edilmektedir (OECD, 2006:5). Akkoyunlu (2008, s. 11) çağımızdaki en önemli özelliğin değişim olduğunu ve de bilginin çağın temel ögesi olduğunu vurgulamaktadır. Bu değişim ve gelişimler, toplumdaki bireylerin birçok yenilik ile hayatının her evresinde karşılaşmasına ve etkileşmesine neden olmaktadır. Bu da beraberinde yeniliklere uyum sürecini getirmektedir. Yaşanılan bu gelişim ve değişimler, eğitim stratejilerinde, programlarında felsefesinde, ortamlarında ve hatta yöntem-tekniklerinde yenilikler ve değişimler yaşanmasına neden olmaktadır. Bilginin sürekli değişim ve gelişim göstermesi sürekli öğrenmeyi gerektirmekte; bu durum “öğrenmeyi öğrenme” kavramını çağın gerektirdiklerine uygun bireyler oluşturmak için kazandırılması gereken bir özellik olarak ortaya çıkmaktadır (Diker Coşkun, 2009, s. 18). Toplumların çağdaşlaşma yolunda gelişim ve değişimlerini devam ettirebilmeleri, özellikle genç nüfus başta olmak üzere tüm bireylere bilgiye ulaşabilme, onu kullanabilme ve yeniden yapılandırabilme, üretebilme, problem çözebilme, analiz ve sentez yapabilme, yeniliklere uyum sağlayabilme, eleştirel ve yaratıcı düşünebilme gibi niteliklerin kazandırılmasıyla sağlanabilmektedir (Sağlam ve Kürüm, 2005, s.53).

Çağımızın önemli kavramlarından birisi olan yenilik (inovasyon/innovation) kavramı önemini her geçen gün her alanda arttırmakta ve özellikle teknolojiye bağlı olarak; her açıdan önde olmanın göstergesi olarak görülmektedir. Yaşanan hızlı teknolojik ve bilimsel gelişmeler, küreselleşen dünya, toplumları kurumsal ve bireysel açıdan hızlı bir

değişime itmiştir. Yaşanan bu hızlı değişimin sonucunda ise bilgi değer kazanmış, bilginin değeri ise, sahip olduğu “yenilik” özelliği ile hayal edilemeyecek kadar artırmıştır. Nitekim yenilik bireysel, toplumsal ve kurumsal olarak önde ve iyi olmanın, gelişmenin anahtarı olarak görülmektedir. Yenilik kavramıyla birlikte literatüre giren bir diğer kavram yenilikçiliktir. En genel anlamda, “yenilikçi olma durumu” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2017).

Yenilikçilik; yaratıcılık, özgünlük, değişim, gelişim, üretkenlik gibi kavramlarla nitelendirilmiştir. Yenilik ile teknolojik gelişmeler arasındaki ilişki toplumların gelişmesinde, refah seviyesinin ve katma değer artmasında, toplumla ilgili sorunların çözülmesinde, bireylerin algılarının ve kültürel-bilişsel gelişmelerinin artmasında önemli bir yere sahiptir. Bilim ve teknolojiye meydana gelen gelişim ve değişimler sonucunda toplumların ve bireylerin gelecekte beklenenleri değişmektedir. Bu bağlamda değişen beklentilere cevap verebilecek eğitim sistemlerinin yeniliklere, değişime ve dönüşüme açık olması gerekmektedir. Son zamanlarda hız kazanan bilimsel ve teknolojik gelişmelere ayak uydurmak kişilerin yenilikçilik özellikleriyle ilişkilidir. Eğitim sistemlerinde önemli bir yere sahip olan öğretmenlerin yenilikçilik kavramına ve yenilikçi öğretmen özelliklerine yönelik algılarının belirlenmesi bu bağlamda büyük bir önem arz etmektedir. Yenilikçi öğretmenler, sistemin içindeki kurumların eğitim-öğretim niteliklerinin artmasına yardımcı olabilir; okulun etkin, etkili, değişip dönüşürebilen ve öğrenen bir örgüt haline gelmesini sağlayabilir. Öğretmenin kişiliğini, hayat felsefesini, sınıf kültürünü, çıktılarının niteliğini, öğrenci-okul ilişkisini ve bilginin iletilmesi gibi birçok etmeni içine alan yenilikçi öğretim sürecini yöneterek, yaratıcı, üretken bireyler ve geleceğin çeşitli alanlardaki uzmanlarını yetiştirebilir. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak, yenilikçi eğitim öğretim ortamları oluşturabilir (Yılmaz ve diğ, 2014: 261).

Öğretmenlerin yenilikçi öğretmen özelliklerine sahip olması ve bu özelliklerin yüksek düzeyde oluşu eğitim ve öğretimin niteliğini arttıracaktır. Bu bağlamda öğretmenlerin yenilikçilik ve yenilikçi öğretmen özelliklerine yönelik algılarının araştırılması, öğretmenlerin yenilikçi öğretmen özellikleri kazanmasında önemli bir basamak olarak görülmektedir. Resmi ortaokullarda görevli öğretmenlerin yenilikçi öğretmen özellikleri açısından genel durumlarını, öğretmenlerin kendi görüşlerine göre belirlenmesi bu araştırmanın temel problem durumunu oluşturmaktadır. Öğretmenlerin kendilerini geliştirme, toplumu etkileme ve yönlendirme, üretken, küreselleşen dünyada

kendi pazarını oluşturma ve dünya devletleri arasında ayakta kalması noktasında bireysel yenilikçilik özelliklerini işe koşmaları gerekmektedir. Belirtilen gerekçeler doğrultusunda yapılan bu çalışma ile durum tespiti yapılması ve ğretmen niteliklerinin artırılması noktasında önemli bilgilere ulaşılması beklenmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada branş ğretmenlerinin yenilikçilik düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Branş ğretmenlerinin yenilikçilik algıları hangi düzeydedir?
2. Branş ğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri cinsiyet, medeni durum, kıdem yılı, branş, görev yapılan okuldaki kıdem yılı gibi değişkenlere göre farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın nemi

Bu araştırma öncelikle öğretmenlerin yenilikçilik düzeyini gösterecektir. Öğretmenlerin yeniliklere karşı olan tutumlarına yönelik yapılacak çalışmalara ışık tutması ve öğretmenlere yönelik düzenlenecek hizmet içi eğitime konu oluşturması açısından önemlidir. Yenilikçilik düzeylerinin ortaya konması okulda eğitim-ğretim ortamının iyileştirilmesi, yeni eğitim modelleri ve ğretim tekniklerinin geliştirilebilirliği-uygulanabilirliği ve buna bağlı olarak başarının artırılması bakımından katkılar sağlayacaktır.

1.4. Sayıtlar

Araştırmada katılımcıların ölçeklere yansız olarak ve içtenlikle cevap verdikleri varsayılmaktadır. Seçilen örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma, 2018-2019 eğitim ğretim yılında Denizli iline bağlı Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerinde bulunan resmi ortaokul kurumlarında görev yapan 120 branş ğretmenlerinin ‘yenilikçilik düzeyi’ leğine verdiği cevaplar ile sınırlı olacaktır.

1.6. Tanımlar

Yenilik: Var olanın bulunulan çağın gereksinimlerine göre yetersiz görülüp alanında fark yaratacak şekilde ortaya yeni bir şeylerin koyulmasıdır.

Yenilikçilik: Öğretmenlerin yenilikçi olma durumu yani okul içindeki yenilikleri diğer çalışanlardan daha önce benimseyip adapte olması durumudur.

Bireysel Yenilikçilik: Öğretmenlerin yeniliğe karşı olumlu tutuma sahip olmaları, yeniliğe karşı istekli olmaları, yeniliği benimseyip, kullanmaları veya yararlanmaları noktasında gösterdikleri kişisel farklılıklar.

Öğretmen: Ortaokullarda çocukların veya gençlerin öğrenme yaşantılarına rehberlik etmek veya yön vermekle görevlendirilmiş meslek çalışanıdır.

Okul kıdemi: Şuan görev yapılan okuldaki çalışma yılı.

İKİNCİ BÖLÜM

ALAN YAZIN TARAMASI

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde konu ile ilgili edebiyat incelemesi yapılmış; , yenilikçilik kavramı üzerinde durulmuştur.

2.1.1. Yenilik

Latince kökenli bir sözcük olan “innovatus”tan türeyen “inovasyon” kavramının sözlük anlamına bakıldığında, toplumsal ve kültürel ortamlarda yeni yöntem ve tekniklerin kullanılmaya başlanması anlamına gelmektedir. İnovasyon kelimesi farklı ve yeni bir sonuç olarak tanımlanmaktadır. Türkçede “yenilik”, “yenileme/yenilenme”, “yenilikçi” gibi sözcüklerle ifade edilmeye çalışılsa da, anlamı tek bir sözcük ile ifade edilemeyecek kadar geniştir (Yavuz vd. 2009: 67). Kavrakoğlu (2006) ve Uz Kurt (2008)’a göre “inovasyon” kelimesinin Türkçede tam karşılığı bulunmamaktadır. Kavrakoğlu (2006:168) inovasyonu tanımlamak için yenilik kavramına değinilebileceğini fakat inovasyonun temelinde yaratıcılığın bulunduğunu bu yüzden inovasyonu yaratıcılıkla bir konuda yenilik yapmak olarak ifade etmiştir. Uz Kurt (2008:17) ise inovasyonun yenilik olarak ifade edilemeyeşinin sebebinin inovasyonun özünde yeni olarak tanımlanan şeylerin ekonomik ve toplumsal olarak değere, faydaya dönüştürülebilmesinin olduğu ve Türkçe olarak “yenilik” teriminin bunu vurgulamada yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

Alanyazında birçok farklı yenilik tanımları bulunmaktadır. Ancak akademik araştırmalarında yenilik; belirli bir birey veya grup açısından yeni olan ve benimsenmesiyle/kullanılmasıyla birlikte değışime neden olan şey veya fikir olarak görülmektedir (Goldsmith ve Foxall, 2003). Eğitim kurumları açısından yenilik, bu kurumların idari, fiziksel, teknolojik, uygulama gibi alanlara olumlu yönde etki ederek, katma değer sağlayan eğitim öğretim hizmetlerine ortam sağlamaktadır. Verimli, ekonomik ve etkin uygulamaları da içinde barındırmaktadır. Günümüzde hem örgütler hem de bireysel olarak ayakta kalmak ve gerekli eğitimi alabilmek için yeniliğe odaklanması gerekmektedir (Wong-Kam, 2012). Bu durum eğitim kurumları için bir tercih değil gereklilik haline gelen önemli bir kavramdır. Yenilik tanımlarına bakıldığında her biri

yeniliği farklı açılardan ele alıp, farklı özellikleri üzerinde durmuştur. Bu özellikler ise yenilik kavramının anlaşılmasına yardımcı olmaktadır (Rogers, 1995; Uzokurt, 2008).

Tanımlarda yapılan bu özellikler şu şekilde sıralanabilir:

- Yenilik bir fikir, ürün veya süreç olabilir.
- Yeniliğin temelinde yeni olarak algılanan bir şey vardır.
- Yenilik var olandan farklı ve özgündür.
- Yenilik yaşam kalitesini, refah düzeyini ve katma değeri artıran bir araçtır.
- Yenilik onu kullananların yaşamında değişiklik yaratır.
- Yenilik bir süreçtir.
- Yenilik en önemli rekabet araçlarından biridir.
- Yenilik onu destekleyen kültürel bir ortamın nedeni ve sonucudur.
- Yenilik bir problem çözme sürecidir.
- Yenilik çevreyle bütünleşmenin bir aracıdır.
- Yenilik kapsayıcı bir özelliğe sahiptir.

Bu kavramı anlamak adına; yeniliğin ne olduğunun, nasıl oluştuğunun, hangi süreçlerden geçtiğinin, avantajlarının ya da dezavantajlarının, toplumla ilişkisinin ve özelliklerinin iyi bilinmesi gereklidir. Yenilik aslında bir şeyin yeni olarak algılanmasıdır. Zira yeni olarak tasarlanan bir şey de yenilik olarak tanımlanabilmektedir. 3D yazıcılar, insansız hava araçları, yüz naklinde kullanılan yeni bir yöntem ve yeni bir çeşit dalış kıyafeti yenilik örnekleri olarak verilebilir. Yani yenilik bir nesnede olabilir bir yöntem de. Ayrıca yeniliğin ne zaman bulunduğundan çok ne zaman yenilik olarak algılandığı önemlidir (Kılıçer, 2011).

Yeniliğin ortaya çıkmasına neden olan etkenlerin neler olduğunun bilinmesi, yeniliğin anlaşılmasına da yardımcı olacaktır. Yeniliğin ortaya çıkışında kişi, kurum veya toplum için yeni ve farklı olan bir durum ve bu duruma neden olan veya bu durumun neden

olduğu olaylar bulunmaktadır. Pek çok sebeple ortaya çıkabilen bu durumlar, yeniliği tetikleyip kaynak oluşturmaktadır. Yeniliğin oluşum sürecindeki bu durumlardan bazılarını Drucker (1985) şu şekilde sıralamaktadır;

- Fırsatları ve başarısızlıkları içinde bulunduran beklenmedik olaylar,
- Ekonomik değişimin yarattığı dalgalanmalar,
- Sistemdeki eksiklikler veya süreç gereksinimi,
- Rekabet artışı ve bunun meydana getirdiği değişimler,
- Hızlı nüfus artışı,
- Mesleki ve coğrafi dağılımda meydana gelen değişiklikler, yeni sektörlerin ortaya çıkmasına duyulan gereksinim,
- Hayat tarzındaki değişimler, bireylerin dünya görüşlerinde meydana gelen farklılıklar,
- Yeni bilgiler ve neden oldukları değişimler.

Yenilik her alanda ortaya çıkmaktadır. Son zamanlarda toplumu ve bireyleri etkileyen ve değiştiren özellikle teknolojik yenilikler, yeniliğin ortaya çıkış oranını ve hızını artırmakta ve yeniliği hayatın bir parçası haline getirmektedir. Eskiden bir yeniliğin ortaya çıkışı, yayılması ve kabul görüp uygulanması çok zaman almaktayken, şimdi bu süre oldukça kısalmıştır. Bu da yeniliğin oluşumunu hızlandırmaktadır. Dolayısıyla yeniliğin oluşumu gereklilik haline gelmektedir.

2.1.2. Yenilikçilik

Yenilikçilik, içinde bulunduğumuz yüzyılda ivme kazanan bilimsel ve teknolojik gelişmeler ve değişimlerle literatürde birçok alanda yer almıştır. Bu sebeple birçok araştırmacı bu kavramı farklı açılardan tanımlamıştır.

Yenilikçilik, genel anlamıyla “yenilikçi olma durumu” olarak tanımlanırken (TDK, 2014), yenilik kavramında olduğu gibi, yenilikçiliğin tanımı üzerinde de bir uzlaşma, fikir birliği bulunmamaktadır (Roehrich, 2004). Ancak yeniliğin tanımlarından hareketle

yenilikçilik; Kılıçer ve Odabaşı'na (2010) göre, risk almak, deneyime açık olmak, yaratıcı olmak, fikir önderliği yapmak gibi kavramları içerisinde barındıran şemsiye bir kavram olarak tanımlanmıştır. Hurt, Joseph ve Cook (1977, s.59) ise yenilik ve değişiklikler karşısındaki isteklilik, Braak'a (2001, s.142) göre yeniliğe karşı olan bir şeye kişilik olarak gösterile eğilim gibi farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Yenilikçilik yeni ve farklı bir şeye tepkileri içeren, bireysel fark değişkeni olarak ifade edilebilir Handa ve Gupta (2009). Palazzo (2005) ise yenilikçilik kavramını öğrenme, yaratıcılık ve yenilik kavramları ile birlikte ele almıştır.

Diğer tanımla incelendiğinde yenilikçilik, bir bireyin yeniliği içinde bulunduğu sistemdeki diğer bireylerden daha önce kabul etme ve uygulama seviyesi (Rogers ve Shoemaker, 1971) veya yeni fikirlerin kullanılmasını (Oğuztürk ve Türkoğlu, 2004) şeklinde tanımlanmıştır. Ayrıca yenilikçilik, farklı mal ve hizmet üretmeyi, olayları değişik bakış açılarıyla değerlendirmeyi merkeze alan bir kavram olarak (Ceylan, 2011) veya bilgiye dayanan, değişme, risk alma, daha da önemlisi bilinenlerin dışına çıkabilmeyi göze alma, farklı ve özgün olabilme (Demirel ve Seçkin, 2008) olarak da tanımlanabilir. Roehrich (2004) yenilikçiliğin kökeni ile ilgili olarak teşvik ve destek ihtiyacı, yenilik arayışı, yargıda bağımsızlık ve eşsizlik ihtiyaçlarından hangisinin kavramın kökeni olduğunun bilinmediğini dile getirmiş; yenilikçi davranışın bilişsel, duyuşsal ve çabasal olmak üzere üç ana unsurunu içeren çok boyutlu bir yapı olduğunu vurgulamıştır.

Yeniliklerin ve değişimlerin kabul veya reddedilmesi süreçlerine bağlı olarak, gösterilen benimsemelerin oluşturduğu yenilikçilik kavramı literatürde derecelerine, özelliklerine, tekniklerine, süreçlerine göre farklı pek çok sınıflandırmaya tabi tutulmuştur (Kılıçer, 2011; Alan ve Yeloğlu, 2013). Bu sınıflamalardan biri de bireylerin yenilikçilik düzey ve kategorilerini içine alan bireysel yenilikçilik kavramıdır.

2.1.3. Bireysel Yenilikçilik

Yenilikçiliğin özünde bireyler bulunmaktadır (Tabak, Erkuş ve Meydan, 2010). Bireylerin yenilikler karşısında etkisiz izleyici olmaktan öte yeniliklerin ortaya çıkmasında ve geliştirilmesinde etkin unsurlardır ve örgütsel ve toplumsal yenilenmenin bireylere bağlı olduğu vurgulanmaktadır (Gardner, 1990). Hirschman (1980), bireysel açıdan her tüketicinin bir dereceye kadar yenilikçi olduğunu belirtmektedir. Yenilikçi olma ve yeniliği benimseme durumları kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Bireylerden bazıları

yenilikçilik için gerekli nitelikleri taşıırken, bazıları ise yenilikçiliğe ket vuran özellikler taşıyabilmektedir.

İnsanların bir şeye karşı sahip oldukları yaşantı ve bakış açıları onların yenilikleri benimsemelerini de etkilemektedir (Surry ve Brennan, 1998). Örneğin, Yeloğlu (2007) bireylerin yaratıcı düşüncelerinin, kendine güvenlerinin, ortaya çıkardıkları ürünleri sunma derecelerinin yüksek olmasının, yenilik adına avantaj yarattığını dile getirmiştir. Buna ek olarak, bireyin öğrenme, deneyimleme, araştırma, geliştirme, yaratıcı olma gibi nitelikleri de yenilik için pozitif edimler olarak görülmektedir.

Henrich'e (2000) yenilikçi bireyleri, yeni bir durumu belirsizlik altında benimsemeye istekli olanlar olarak betimlemiştir. Bireylerin kişisel özellikleri, bilişsel ve duyuşsal özelliklerinin negatif oluşunun yeniliğin etkinliğini azaltabileceğine dikkat çekilmiştir. Bireylerin ego, eleştirme ve eleştirilme, diğer bireyleri etkileyen özelliklerini kötüye kullanması yeniliklerin ortaya çıkışını olumsuz etkilediği ileri sürülmektedir. Belirsizliklere bağlı olarak bireylerin değişim ve gelişime, yeni durumlara tepki ve direnç gösterebileceklerini vurgulanmaktadır (Çetin, 2009). Gardner (1990) yenilikçilikle ilgili sorunların çoğu zaman yeni fikirlerin ortaya çıkmamasından ziyade, yeni fikirlere açık olunmayışından kaynaklandığını savunmaktadır. Çetin (2009) ise yenilikçiliğe ket vuran kişisel nedenleri şu şekilde sıralamaktadır:

1. Bilinmeyen korkusu ve güvenlik ihtiyacı,
2. Alışkanlıklardan vazgeçememe veya bu durumun zorluğu,
3. Değişim hakkında bilgi sahibi olmama,
4. Başarısız olma endişesi,
5. Çıkar kaybı,
6. Yeni şeyler öğrenme zorluğu ve dar görüşlülük,
7. Daha önceki kişisel tecrübeler, yaşanan öğrenilmiş çaresizlikler ve kendine güvenmeme.

Rogers (1995) belirsizlik kavramını temele alarak potansiyel benimseyicilerin, yeniliği mevcut olandan daha üst düzeyde olan olduğuna vurgu yaparak, benimsemenin pozitif getirilerinin çokta farkında olmadıklarını vurgulamıştır. Gardner (1990) ise yenilikçiliğin önündeki en büyük engelin yeniliğin tam olarak anlaşılması olarak

belirtmiştir. Çetin (2009) de yeniliğin merkezinde yeni bilgi ve teknolojik gelişmelerin yayılmasının olduğunu kabul etmiş fakat yenilik ve yenilikçilamlandırılmasının gerekliliğine vurgu yapmıştır. Yani yenilik teknolojideki gelişmelerin yanı sıra psikolojik ve sosyokültürel kavramları da içinde barındırmaktadır (Daghfous, Petrof ve Pons, 1999).

Wejnert (2002) ise bir yeniliğin benimsenmesini mali kaynaklarla ilişkilendirmiştir, mali kayıp ya da kişiyi maddi anlamda riske sokan bir durum söz konusu olduğunda bu durum kişinin yeniliği benimsemesini engellemektedir. Surry ve Brennan (1998) bireysel yenilikçilik kavramına karşıt bir görüş geliştirerek, alan yazındaki yenilik çalışmalarının benimseyiciyi tek bir bireye bağlamalarının yanlış olduğunu, yeniliğin benimsenmesinin gruplar halinde gerçekleşebileceğini ve grupların farklı zamanlarda birbirleriyle olan etkileşimi sayesinde benimseme kararları aldıklarından söz etmişlerdir. Karşıt görüş olarak, Rogers, Medina, Rivera ve Wiley (2005) yeniliklerin yayılmasında bireyi temele alarak, bireysel benimseyicilerin kararlarını kendi kişisel durumlarına göre verdiklerini öne sürmektedirler.

Yapılan bu çalışmalar ışığında farklı nedenlerle, bireylerin göstermiş oldukları yenilikçi olma özelliklerinin ve buna bağlı olan yenilikçilik düzeylerinin farklılaşması bireysel yenilikçilik kavramını ortaya çıkarmış ve giderek önemini artırmıştır. Bireysel yenilikçiliğin bir yeniliği benimsemedeki etkisi açısından iki farklı görüş vardır. Bunlardan birincisi bireysel yenilikçiliğin, yenilikçilik özelliklerinin ilerideki kullanım niyeti üzerindeki etkisinin de olabileceğine varsaymaktadır. İkincisi ise bireysel yenilikçiliğin yenilikçilik niteliklerinin ilerideki kullanım niyeti üzerinde doğrudan ve daha net bir belirleyici olduğunu varsaymaktadır (Yi, Fiedler ve Park, 2006).

Handa ve Gupta (2009) ise bireysel yenilikçiliği genel ve ilgi alanına bağlı (kişisel) yenilikçilik olarak iki gruba ayırmıştır. Birey ya genelde ya da belli bir ilgi alanında yenilikçidir. Genel yenilikçilik türü doğuştan gelmektedir. Bu tarz bireyler genelde yeni fikirlere ve durumlara açık ve eğilimlidir, yeni fikri kabul etme, anlayıp uygulayabilme konusunda olumludurlar. Kişisel tercihlerine, ilgi alanına özgü yenilikçilik ise bir bireyin özel bir ilgi alanına özgü öğrenme ve yenilik benimseme eğilimini yansıtmaktadır.

Öte yandan Hirschman (1980), yenilikçiliği her doğuştan gelen bir yetenek olduğu ve bu kişilik özelliğinin kişinin hayatı boyunca değişmez ve sabit olduğu varsayımlarına

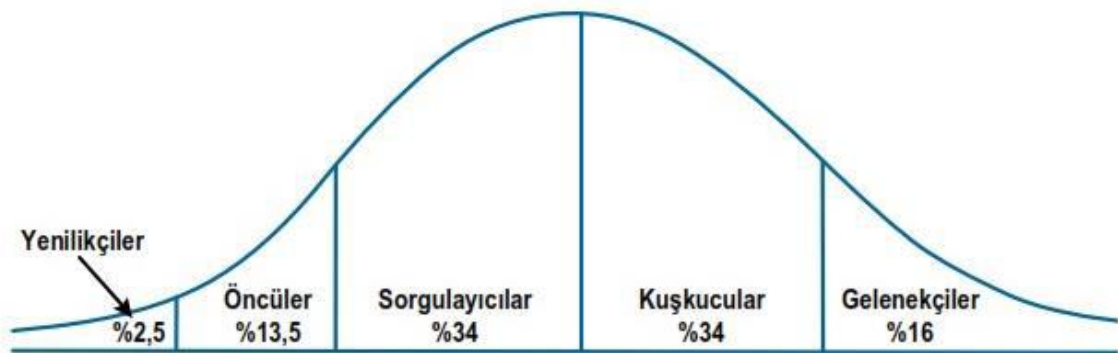
karşı çıkmaktadır. Hirschman' a (1980) göre yenilikçilik edinilen deneyimle, yaşanan kültürel ortamla farkındalık, statü ve eğitim seviyesiyle alınan eğitimden etkilendiğini söylemiştir.

Bütün bu araştırmalardan yola çıkacak olursak bireysel yenilikçilik kavramını daha doğru ifade edebilmek için bu kavramın temelinde yatan yeniliklerin yayılımı teorisini, özellikle de benimseme kavramını ve benimseme kategorilerini incelemek gerekmektedir.

2.1.4. Yenilik benimseme kategorileri

Yenilikçilik kavramı, bireyin yeni fikirleri sistemin diğer üyelerinden daha önce benimsemesi olarak tanımlanmaktadır (Rogers, 1995). Sosyal sistemde bir yeniliğin tüm bireyler tarafından aynı anda benimsenmediği gözlenmiş, bireylerin yeniliği kullanmaya başlama zamanlarındaki farklılık göz önüne alınarak benimseyen grupları oluşturulmuştur.

Kılıçer (2011), benimseyen kategorilerini Rogers (1995)'ın kuramını temel alarak yenilikçiler, öncüler, sorgulayıcılar, kuşkucular ve gelenekçiler olarak sınıflamıştır. Bu sınıflamaya göre benimseyen gruplarının dağılımı Şekil 2.1.' de gösterilmiştir.

Şekil 2.1: Yenilikçilik Kategorileri

Not: Şekil 2.1, Rogers, E. M. (1995) Diffusion of İnnovations (Fifth Editon). New York: Free Press,s.247 kaynağından alınmıştır.

Rogers'ın (1995) ifade ettiği bu beş kategoriyi ve bu kategoriler içindeki bireylerin özelliklerini inceleyecek olursak:

a) Yenilikçiler (Innovators): Yenilikleri ilk benimseyen yenilikçiler benimseme dağılımında %2,5'lik paya sahip olup; özellikleri bakımından diğer bireylerden

ayrılmaktadır. Yenilikçi bireylerin genel özellikleri bakımından; risk almayı seven, yeni fikirleri denemekte istekli, girişken, eğitilmiş, sosyal ağları, iletişim araçlarını ve teknolojiyi kullanabilen, meraklı, güvenilir bilgiye ulaşmak veya yeni uygulamaları denemek için sıkça seyahat eden, bilimsel bilgiye güvenen, üst düzey düşünme becerilerine sahip, sosyal sistemde aktif ve etrafına yardım etmeyi seven arkadaş canlısıdır (Beal ve Bohlen, 1956; Kılıçer, 2011; Özgür 2013; Rogers, 1995).

b) Öncüler (Early Adopters): Benimseme dağılımında %13,5'lik dağılıma sahip olan öncüler sosyal sistem içinde saygın bir yeri vardır. Öncüler toplumda diğer bireylere yenilikler hakkında yol gösteren, değişim taraftarı, yeniliklere karşı tutumları ile rol model olan, iletişim araçlarını yoğun bir şekilde kullanan, fikir lideri, vizyon sahibi, teknoloji odaklı, yüksek eğitilmiş, sosyal (Beal ve Bohlen, 1956; Kılıçer, 2011; Özgür 2013; Rogers, 1995).

c) Sorgulayıcılar (Early Majority): Sorgulayıcılar benimseme dağılımın %34'ünü oluşturmakta ve yenilikleri benimseme süreçleri bakımından yenilikçilerden ve öncülerden sonra gelmektedir. Sorgulayıcıların yenilikleri benimsemeye temkinli davranırlar. Yeni bir fikri benimsemeye önce, onun kendilerine sağlayacakları yararlar hakkında uzun bir düşünme süreci geçirirler. Bu yüzden sorgulayıcılar yenilikleri benimsemeye ne ilk ne de son bireylerdir. Genel anlamda sorgulayıcı kategorisindeki bireyler risk alma konusunda fazla hevesli olmayan, ortalama yaş, eğitim ve sosyo-ekonomik düzeye sahiptirler (Beal ve Bohlen, 1956; Kılıçer, 2011; Özgür 2013; Rogers, 1995).

d) Kuşkucular (Late Majority): Benimseme dağılımında %34'lük alana sahip olan kuşkucuların, en belirgin özeliği şüpheli ve çekingen olmalarıdır. Yeniliklere çekingen davranmakta, toplumun çoğunluğunun o yeniliği benimsemesini beklemektedirler. Kuşkucular kategorisindeki bireyler özellikle teknoloji alanındaki yeniliklerinden yararlanmak için dışarıdan bir yardıma muhtaç olan; eğitim düzeyi kendisinden önce gelen diğer kategorilerdeki bireylere göre düşük olan, yaş ortalaması yüksek, sosyal iletişim araçlarındansa kişiler arası iletişimi tercih eden bireylerdir (Beal ve Bohlen, 1956; Kılıçer, 2011; Özgür 2013; Rogers, 1995).

e) Gelenekçiler (Laggards): Benimseme dağılımın %16'sını oluşturan gelenekçiler yenilikleri benimseme de son eğilim gösteren bireylerdir. Gelenekçiler geleneklerine ve

alışkanlıklarına sıkı bir şekilde bağlı olduklarından, yenilikleri benimseme süreçleri çok uzundur. Yeniliklere ve değişimlere karşı önyargılı bir bakış açısına sahiptirler. Yenilikleri benimsemeden önce diğer kategorilerdeki bireylerin onu denemesi ve başarı sonuçlar almasını bekler. Bu yüzden çoğu zaman gelenekçiler bir yeniliği benimsediklerinde, diğer kategorideki bireyler başka bir yeniliği benimsemiş ve kullanmaya başlamış olurlar. Gelenekçiler genel olarak teknoloji hakkında çok fazla yardıma gereksinim duyarken, sosyal iletişim ve etkileşimleri çok sınırlıdır. Bundan dolayı yeniliklere ilgili bilgiyi daha çok güvendikleri bireylerden yüz yüze iletişim yoluyla edinirler (Beal ve Bohlen, 1956; Kılıçer, 2011; Özgür 2013; Rogers, 1995).

Rogers (2003, 251-259), “Yeniliklerin Yayılması” modelinde, yenilikleri erken ve geç benimseyenlerin farklılaşan özelliklerini “genellemeler” adı altında üç başlıkta toplamıştır. Bu başlıklar; sosyo-ekonomik durum, kişilik değişkenleri ve iletişim davranışlarıdır;

Sosyo-ekonomik durum

- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlerden yaş olarak farklılaşmamaktadırlar.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla daha yüksek eğitim düzeyine sahiptir.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere göre daha fazla bilgili ve kültürlüdür.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla daha yüksek sosyal statüye sahiptir.
- ✓ Erken benimseyenler sosyal statü açısından geç benimseyenlere kıyasla sosyal mobilitesi/hareketliliği daha fazladır.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla daha yüksek ekonomik konuma sahiptir.

Kişilik Değişkenleri

- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla daha yüksek düzeyde empati kurabilmektedir.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla daha düşük düzeyde dogmatiktirler.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla daha yüksek düzeyde soyut kavramlarla mücadele becerisine sahiptir.

- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla daha rasyonel ve akılcıdır.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla daha yüksek düzeyde zekidirler.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla değişime açık tutum sergilemektedir.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla belirsizlik ve riskle daha iyi başa çıkmaktadır.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla bilim ve teknolojiye karşı daha olumlu yaklaşım sergilemektedir.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere oranla daha az kadercidir.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere oranla daha yüksek hedefleri/amaçları (daha fazla eğitim, yüksek statü, meslek edinme vs.) vardır.

İletişim Davranışları

- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla daha yüksek düzeyde sosyal katılımcıdır.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla içinde buldukları sosyal sistemdeki bireylerarası iletişimi daha fazladır.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla daha fazla kozmopolittir (ait olduğu sosyal sistemin dışıyla ilişki içerisindedir).
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla değişimin etkileriyle daha fazla ilişki içerisindedir.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla daha yüksek düzeyde kitle iletişim kanallarına maruz kalmaktadır.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla bireylerarası iletişim kanallarını daha yüksek düzeyde kullanmaktadır.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla daha etkin bir şekilde yenilik hakkında bilgiye ulaşma amacındadır.
- ✓ Erken benimseyenler geç benimseyenlere kıyasla daha yüksek düzeyde yeniliklere ilişkin bilgiye sahiptir.
- ✓ Erken benimseyenlerin fikir önderi olma olasılığı geç benimseyenlerden daha fazladır.

2.1.5. Yenilikçilik ve Öğretmenler

Eğitim sisteminin etkin üyesi olan öğretmenler; yeniliklerin üretilmesi, benimsenmesi, uygulanması, geliştirilmesi adımlarında önemli bir yere sahiptir. “Eğitimde hiçbir reform, öğretmenlerin işbirliği ve aktif katılımı olmaksızın başarılı olamaz” (UNESCO, 1996:22). Fullan ve Pomfret (1977) öğretmenlerin gelişimini için yenilikçiliğin entegre olduğu ortamların önemine dikkat çekmiştir. Yenilikçi Öğretmenler Programı çerçevesinde Yenilikçi Öğretmenler Milli Eğitim Bakanlığı tarafından aşağıdaki gibi tasvir edilmektedir (YÖP);

- ✓ Bugünün öğrencilerini yarına hazırlamak için ihtiyaç duyulan türden öğrenimleri içine alan bir vizyona sahiptir,
- ✓ Öğretme ve öğrenme konusunda tutkulu insanlardır,
- ✓ Risk almaya, değişime kucak açmaya ve zorlukları göğüslemeye hazırlardır,
- ✓ Bilgi ve düşünme yoğunluğuna sahiptirler, sürekli olarak analiz becerilerinden yararlanırlar,
- ✓ Yeniliklere açık insanlar olarak öğrenmeye ve mesleki bilgi ve becerilerini güncellemeye devam ederler,
- ✓ Diğer öğretmenlerden gelen yapıcı eleştirilere açık oldukları gibi onlara yapıcı eleştirilerde bulunmaya da hazırdırlar,
- ✓ Bilişim teknolojilerini öğretme ve öğrenme ortamı ile bütünleştirirler,
- ✓ Öğrenci-merkezli etkinliklerde yardımcı olurlar ve öğrencilerin işin ucundan tutmasına izin verirler,
- ✓ Bir yandan ortaklıklar ve işbirliği için fırsatlar ararken diğer yandan bireysel katkılara da saygı gösterirler,
- ✓ Yeni ve eski yöntemlerin harmanlanması ile eğitimde daha etkili bir tutum sergilerler,
- ✓ Plan dışı veya öngörülme soruları ve durumları etkin bir biçimde yönetirler,
- ✓ İnisiyatif alırlar ve risk almaktan korkmazlar,
- ✓ Yeni fikirlere açıktırlar.

Hargreaves (1999:123) öğrencilerin sahip olmaları beklenen bilgi, beceri, anlayış, tutum ve edimlerin ilk başta öğretmenlerde olması gerektiğini vurgulamıştır. Bu sebeple sistem içinde önemli yeri olan öğretmenlerin kendilerini geliştirip yenilemeleri,

öğrencilerin kazanmalarını bekledikleri niteliklere başta kendilerinin sahip olmalarını sağlamak açısından da önemlidir.

Dünyada meydana gelen sayısız değişim öğretmenlerin öğretim yapma yöntem ve tekniklerini, görev tanımlarını, ait olduğu kurumun işleyişini, öğrencilerin etkilendiği dış faktörlerin farklılaşmasını da beraberinde getirmektedir. Öğretmenlerin yaşanan bu gelişim ve değişimleri fark etmesi yetişen nesli bu anlamda pozitif etkileyeceği düşünülmektedir. Öğretimde bulunması gereken en önemli özellikler arasında yenilik ve gelişmelere açık olmak ve kendini sürekli yenileyebilmek sayılabilir (Çelikten vd, 2005; Şişman, 2006; Celep, 2004). Kaya ve Usluel (2011), yenilikçiliğin teknoloji kullanımı ve teknoloji entegrasyonu üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadır. Haelermans ve Blank (2012), öğretmen yeniliklerinin ve eğitimin profesyonelleşmesinin aynı zamanda öğrenci performansı ve verimliliği ile doğru orantılı olarak gelişim gösterdiğini belirtmektedir. Toplumlar, toplum içindeki örgüt ve sistemler ancak değişim gerçeğini kabullenebilirlerse küreselleşen dünyada varlıklarını devam ettirebileceklerdir. Sürekli yeni değişimlerin görüleceği bir gelecekle karşı karşıya bulunmaktadır (Morgan, 1989:32; Ehrlich, 1997:87). Can (2002) hedefi insan davranışlarında olumlu yönde istedik değişiklikler yapmak olan eğitim örgütlerinin, okulların, değişim ve gelişim sürecinden etkilenmemesinin düşünülmemeyeceğini ifade etmiştir. Kültürü koruyup yayma sonraki nesillere aktarma görevini de üstlenen eğitim örgütlerinin, değişim ve yenileşme hızına ayak uyduramaması durumunda, içinde buldukları toplumları da yenileşme ve gelişimin gerisinde bırakacaklardır.

1980'li yıllardan itibaren Türk Milli Eğitim Sisteminin hedef ve amaçlarına ulaşmak ve eğitimin niteliğini yükseltmek amacıyla birçok alanda yenilikler yapılmıştır. Örnek olarak; iki yıllık eğitimin dört yıla çıkması, LİMME (Lise Mezunlarını Meslek Edindirme) Projesi, temel eğitimin sekiz yıla çıkartılması, MEGEP (Milli Eğitim Geliştirme) Projesi ismi ile eğitim fakültelerinin revize edilmesi ve bu kapsamda ilk ve ortaöğretim sistemini geliştirme yönünde faaliyetler, üniversite giriş sınavının yeniden geliştirilmesi, Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun değişikliği çalışmaları, okul eğitim programları ve müfredattaki değişiklikler, FATİH (Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi (Hesapçıoğlu, 2003, 155), e okul sisteminin kullanılmaya başlanması, yerel düzeyde yazışmalarda kurumnetin

kullanılması, kız çocuklarının okullaşma oranını artırma çalışmaları, adrese dayalı kayıt sistemi uygulaması, 12 yıllık (4+4+4) kademeli zorunlu eğitim gösterilebilir.

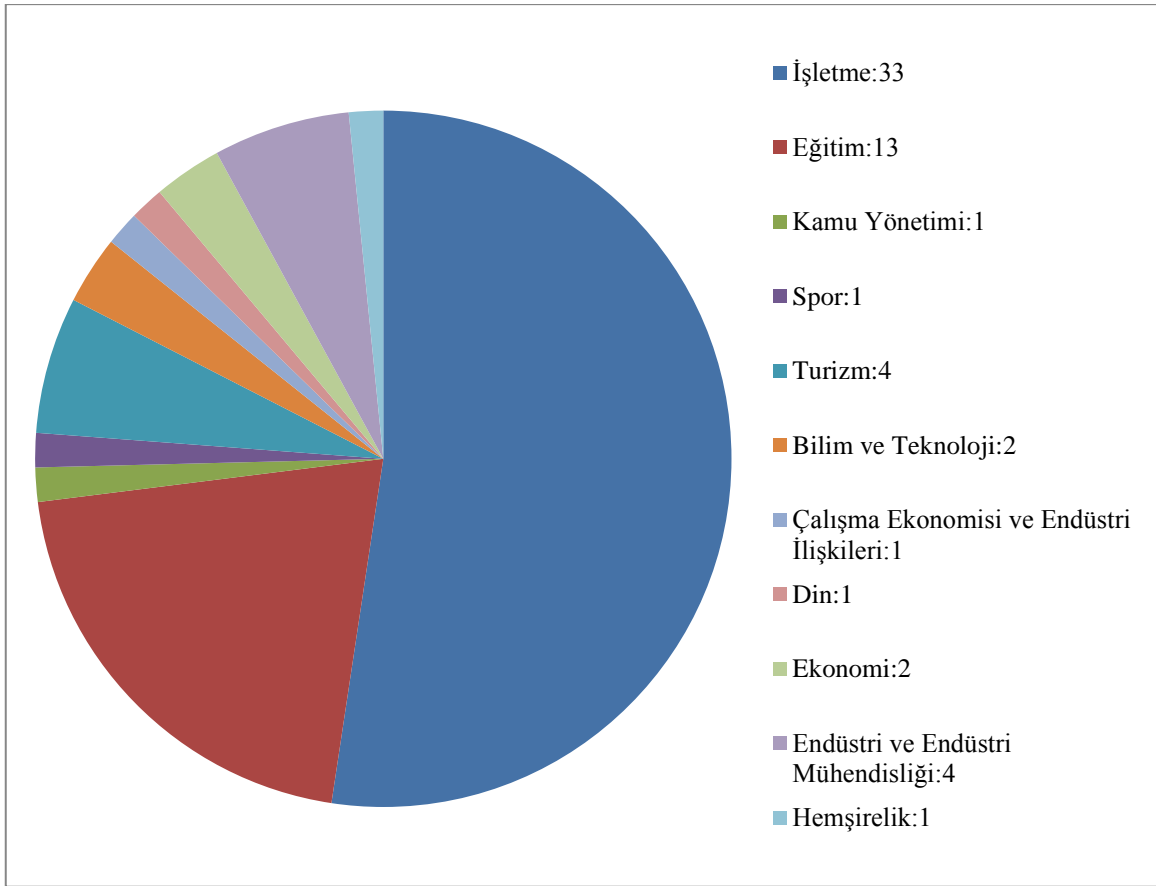
Öğretmenlerin yeniliklere ayak uydurabilmesi ve küreselleşen dünyanın rekabet ortamında yenilik üretip geliştirebilen bireyler yetiştirmesi açısından yenilikçilik düzeylerinin yüksek olmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Sistemde gerçekleşecek yenilikler ve gelişimler için öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerinin belirlenip bu yönde plan yapılması, tedbirlerin alınıp, yapılacak olan faaliyetlerin öğretmenlerin mevcut durumlarına göre belirlenmesinin önemli olduğu belirtilmektedir.

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde konuyla ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırmalar yer almaktadır.

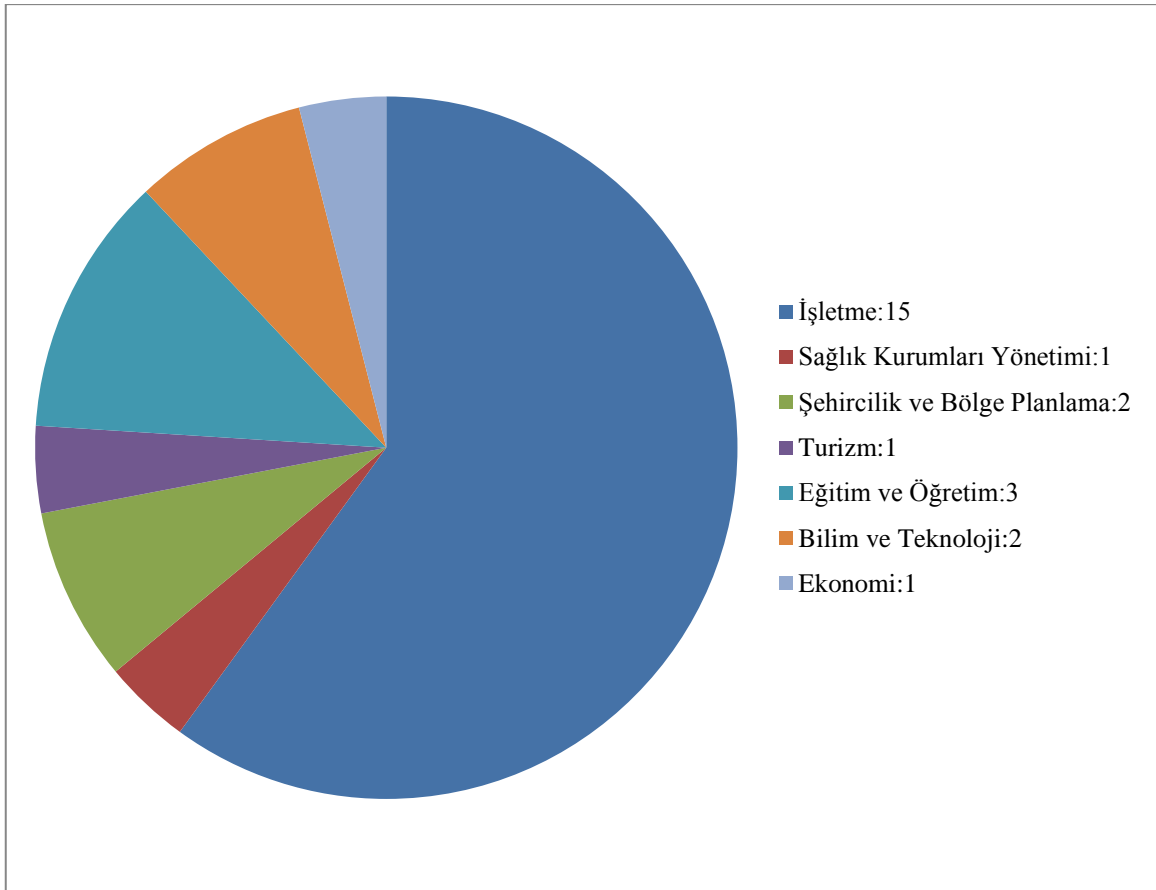
2.2.1. Yurt İçinde Yapılmış Araştırmalar

1999-2018 yılları arasında tez başlığında yenilikçilik kavramı bulunan tezlerin 63'ü yüksek lisans ve 25'i doktora tezidir. 1999-2018 yılları arasında tez başlığında yenilikçilik kavramı bulunan yüksek lisans tezlerinin dağılımı Şekil 2.2.'de gösterilmektedir.

Şekil 2.2: 1999 – 2018 Yılları Arasında Tez Başlığında Yenilikçilik Kavramı Bulunan Yüksek Lisans Tezlerinin Alanlar Bazında Dağılımı.

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan tezler arasında birinci sırada işletme ($f=33$), ikinci sırada eğitim öğretim ($f=13$) ve akabinde diğer yer almaktadır. Grafikte yenilikçilik kavramı alanyazında geniş bir çalışma alanına sahip olduğunu göstermektedir. 1999 – 2018 yılları arasında tez başlığında yenilikçilik kavramı bulunan doktora tezlerinin alanlara göre dağılımı Şekil 2.3.'de gösterilmiştir.

Şekil 2.3: 1999 – 2018 Yılları Arasında Tez Başlığında Yenilikçilik Kavramı Bulunan Doktora Tezlerinin Alanlar Bazında Dağılımı.

1999-2018 yılları arasında tez başlığında yenilikçilik kavramı bulunan tezler farklı alanlarda yapılmıştır. Doktora tezi olarak hazırlanan tezler arasında sıralama yapıldığında, ikinci sırada eğitim öğretim ($f=3$) yer almaktadır. Bilim ve teknoloji, eğitim ve öğretim, işletme, sağlık kurumları yönetimi, şehircilik ve bölge planlama, turizm ve ekonomi gibi farklı alanlarda yenilikçilik kavramıyla ilgili tezlerin hazırlanması yenilikçilik kavramının doktora düzeyinde geniş bir çalışma alanına sahip olduğunu göstermektedir. Aşağıda eğitim öğretim alanında yapılmış araştırmaların bazıları özetlenmiştir.

Çelik (2006) “İlköğretim Okullarında Değişimin ve Yeniliklerin Uygulanmasını Engelleyen Faktörlerin Okul Yöneticileri ve Öğretmen Algılarına Göre Belirlenmesi” ne yönelik araştırma yapmıştır. Araştırma Gaziantep ilindeki ilköğretim okullarında görev yapan 73 öğretmen ve 128 yöneticiden elde edilen verilerden oluşmuştur. Araştırmada iletişim/bilgi yetersizlikleri, kurumsal kültür yetersizlikleri, mevcut yönetsel yapı yetersizlikleri, dış çevre yetersizlikleri, kaynak yetersizlikleri, değişim liderliği yetersizlikleri ve motivasyon yetersizlikleri olmak üzere yedi alt ölçek kullanılmıştır.

Araştırma sonuçlarında değişimin ve yeniliklerin uygulanmasını engelleyen en önemli faktörün kaynak yetersizliği olduğu ifade edilmiştir. Öğretmenlerin yaş ve meslek kıdemleri arttıkça iletişim/bilgi eksikliğine dayalı etkenlerin yeniliklerin uygulanmasını daha fazla engellediğini sonucuna ulaşılmıştır.

Timuçin (2009) araştırmasında Sakarya Üniversitesi yabancı dil bölümündeki öğretim elemanlarının bilgisayar destekli dil öğrenimi uygulamasını İngilizce öğretiminde benimseme durumlarını konu almıştır. Araştırma kapsamında Hagner ve Schneebeck (2001)'in Rogers'ın benimseyici kategorilerinden uyarlayarak yapmış oldukları yenilikçilik gruplandırmaları (girişimciler, riskten kaçınanlar, ödül arayanlar, isteksizler) çerçevesinde 14 öğretim elemanı ile görüşmeler gerçekleştirmiştir. Nitel verilerin analizi sonucunda 12 öğretim elemanının riskten kaçınanlar, 2 öğretim elemanının ise girişimciler grubunda olduğu belirlenmiştir.

Aslaner (2010), “Örgütsel Değişim ve Yenilikçilik: Bir Özel Okul Örneği” konulu araştırmasında değişim ve yenilikçilik kavramlarını inceleyerek bir özel okulda görev yapan 403 öğretmenle çalışmıştır. Öğretmenler yenilikçilik kavramına yönelik tutumlarını "Okulumuzda yapılan yenilikler ilgi çekici değildir." şeklinde ifade etmişlerdir. Araştırmada öğretmenlerin yeniliklere ilgi duydukları ve takip ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Yenilikçilik kavramına yönelik tutumlar bakımından en yüksek katılım sağlanan ifade "Okuldaki iş yapma biçimimize olumlu katkısı olacak, yenilikleri çalışma arkadaşarımla paylaşırım" şeklindedir. Genel olarak öğretmenlerin yenilikçilik kavramına ilişkin görüşlerinin olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Peşken (2010) araştırmasında Bahçeşehir Fen ve Teknoloji Lisesi'ndeki yenilikçi uygulamaları ve yenilikçiliği etkileyen unsurları incelemiştir. Çalışmada, yenilikçilik için fiziksel ve finansal kaynakların tek başına yeterli olmadığı, bunun yanında kurumda yenilikçi bir kültürün oluşturulmasının gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kılıçer (2011), Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Öğretmen Adaylarının Bireysel Yenilikçilik Profilleri başlıklı doktora tez çalışmasında Türkiye genelindeki devlet ve vakıf üniversitelerinin Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) bölümünde öğrenim gören 1149 dördüncü sınıf öğrencisine “Bireysel Yenilikçilik Profili Anketi” uygulanmış ve 782 geçerli anket üzerinden analizler yapılmıştır. Yapılan analizler

sonucunda öğretmen adaylarının üçte ikisinin yenilikçilik açısından yüksek ve orta düzeyde üçte birinin ise düşük düzeyde olduğu ve büyük çoğunluğun sorgulayıcı kategorisinde yer aldığı belirlenmiştir. Yine öğretmen adaylarının yenilikleri denemeye açık, istekli ve içinde buldukları toplumlarda yeniliklere ilişkin fikir önderliği yapabilir olmaları açısından kendilerini yüksek yeterlikte gördükleri gözlenmiştir. Katılımcıların en çok kurumsal boyuttaki durumları yenilikçiliğin önünde engel olarak gördükleri ve eğitim kurumlarındaki öğretim sürecinin niteliğiyle ilgili durumları yenilikçiliğin önündeki öncelikli engeller olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Yalçın İncik ve Yanpar Yelken (2011) ilköğretim öğretmen adaylarının yenilikçilik düzeyleri üzerine Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesinde gerçekleştirdiği çalışmada Öğretmen adaylarının yenilikçilik ortalaması 66.03 puan olarak belirlenmiş ve yenilikçiliklerinin orta düzeyde olduğu görülmüştür. Ayrıca öğretmen adaylarının %6,2'si yenilikçi kategorisinde, %34,9'u öncü kategorisinde, %46,2'si sorgulayıcı kategorisinde, %11,2'si kuşkucu kategorisinde ve %1,6'sı gelenekçi kategorisinde olduğu bulunmuştur. Öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümlere ve sınıf düzeylerine göre yenilikçilik kategorileri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Mutlu Bayraktar (2012) öğretim elemanlarının bireysel yenilikçilik düzeyleri ve web 2.0 araçlarını benimsemeleri konulu araştırmasının örneklemini oluşturan katılımcıların %26,2'sinin yenilikçi, %23.8'inin öncü, %33.3'ünün sorgulayıcı, %14.3'ünün kuşkucu ve %2.4'ünün de gelenekçi kategorisinde olduğu bulunmuştur.

Kert ve Tekdal (2012) farklı eğitim fakültelerine devam eden bireylerin yenilikçilik algılarını karşılaştırdığı araştırmasında tüm katılımcıların çoğunlukla sorgulayıcı karakter gösterdikleri belirlenmiştir.

Bitkin (2012) tarafından yapılan "Öğretmen Adaylarının Bireysel Yenilikçilik Düzeyleri ile Bilgi Edinme Becerileri Arasındaki İlişki" isimli çalışmada bireysel yenilikçilik ile bilgi edinme becerileri arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır ve çeşitli değişkenler açısından incelediği çalışmada bireysel yenilikçilik düzeyleri ile bilgi edinme becerileri arasında orta derecede pozitif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Sınıf düzeyi arttıkça bireysel yenilikçilik düzeyi ile bilgi edinme becerilerinin artış gösterdiği ortaya çıkmıştır. Öğretmen adayların internet kullanma düzeylerinin de bireysel yenilikçilik

düzeylelerine ve bilgi edinme becerilerine olumlu etkide bulunduğu tespit edilmiştir. Son olarak, sosyal ilişki düzeyi daha iyi olan adayların daha yüksek bireysel yenilikçilik düzeyine sahip oldukları ve aynı şekilde bilgi okuryazarlık becerilerinde daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Çoklar (2012) eğitim yöneticilerinin bireysel yenilikçilik düzeylerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada; eğitim yöneticilerinin %20'si yenilikçi, %42,7'si öncü, %32,6'sı sorgulayıcı ve %4,7'si de kuşkucu kategorisinde bulunmaktadır. Yöneticilerden hiç birinin gelenekçi kategorisinde yer almadığı belirlenmiştir.

Çuhadar, Bülbül ve Ilgaz (2013) tarafından yapılan “Öğretmen Adaylarının Bireysel Yenilikçilik Özellikleri İle Teknopedagogik Eğitim Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli araştırmada, son sınıf öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik kategorilerinden “sorgulayıcı” düzeyinde oldukları tespit edilmiştir.

Yılmaz (2013) araştırmasında Rogers'ın (2003) “Diffusion of Innovations” Yeniliklerin Yayılması teorisi temelinde, okul öncesi öğretmen adaylarının yenilikçilik düzeylerini ve öğretim amaçlı bilgisayar kullanımına ilişkin algılarını incelemiştir. Okul öncesi öğretmen adaylarının yarısından fazlasının düşük yenilikçilik düzeyine sahip olduğu ve sırasıyla erken çoğunluk, erken benimseyenler, geç çoğunluk, yenilikçiler ve benimsemeyenler kategorisinde yer aldıkları görülmüştür.

Çelik (2013: 56)' in “Öğretmen Adaylarının Özyeterlilikleriyle Bireysel Yenilikçilik Düzeyleri Arasındaki İlişki” başlıklı çalışmasında yüksek bireysel yenilikçilik puanına sahip olmanın öğrenciyi motive etme, öğretim becerilerini geliştirme ve öğrenciyi yönlendirmeyi olumlu yönde etkilediğine dikkat çekilmiştir. Sorgulayıcıların yeniliklere karşı tedbir ve temkinli olduklarını ve yenilikçilik düzeyleri arttıkça öğrencileri güdüleme, yönlendirme ve öğretim becerisi kazandırmaya ilişkin yetkinlik inançlarında da artışın görüldüğünü belirtmiştir.

Öztürk (2014) tarafından “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Bireysel Yenilikçiliklerinin İncelenmesi” araştırmasında öğretmenlerin bireysel yenilikçilik puan ortalaması 66,81 olarak hesaplanmış. Katılımcıların genel olarak “orta düzeyde yenilikçi”

kategorisinde yer aldıkları, öğretmenlerin yenilikçilik kategorilerinin ise yenilikçi (43,3), Sorgulayıcı (%41,1) Kuşkucu (%14,6), Gelenekçi (%1) şeklinde sıralandığı görülmüştür.

Özbek (2014) “Öğretmenlerin Yenilikçilik Düzeylerinin Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB) Yeterlikleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun kendilerini sorgulayıcı ve öncü olarak gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bireysel yenilikçiliğin TPAB eğitim yeterliklerini belirlemede yordayıcı olduğu sonucuna da ulaşılmıştır. Mesleki kıdem yılı, cinsiyet değişkenlerinin bireysel yenilikçilik ile birlikte TPAB yeterliği üzerinde önemli bir etkisi olmadığı onucuna ulaşılmıştır.

Kösterelioğlu ve Demir (2014) tarafından yapılan “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Matematiksel Düşünceleri İle Bireysel Yenilikçilikleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi” isimli araştırmada öğretmenlerin bireysel yenilikçilik düzeylerine yönelik en yüksek ortalama deneyime açıklık boyutu olarak bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin diğer kişilere göre yeniliklere karşı daha olumlu ve açık oldukları, belirsizlikler karşısında yılmak yerine güdülendikleri ortaya konulmuştur. Ayrıca araştırma sonucunda öğretmenlerin öğretmen liderliği algısı ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasında orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir.

Köroğlu (2014) yaptığı araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının bilişim teknolojileri öz yeterlik algıları, teknolojik araç gereç kullanım tutumları ve bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkileri incelemiştir. Tarama modelindeki araştırma sonucuna göre; okul öncesi öğretmenlerinin "öncü" grubunda yenilikçi, okul öncesi öğretmen adaylarının "sorgulayıcı" kategorisinde ve orta düzey yenilikçi oldukları belirlenmiştir.

Kaya (2017) tarafından “Biyoloji Öğretmenlerinin Bireysel Yenilikçilik Düzeylerinin İncelenmesi” adlı araştırmasında biyoloji öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri ile kategorilerini belirlemeyi ve bunların okul türü, cinsiyet, yaş, kıdem yılı, eğitim düzeyi değişkenleri açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonuçlarına bakılarak biyoloji öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik kategorisi bakımından genelinin “sorgulayıcı” kategorisinde olduğunu fakat “öncü” kategorisinde “sorgulayıcı” kategoriye yakın bir frekansa sahip olduğu

söylenbilir. Araştırmada öğretmenlerin bireysel yenilikçilik düzeyleri bakımından, çoğunluğun yüksek düzeyde yenilikçilik düzeyinde olduğunu ortaya koymuştur. Okul türü, cinsiyet, yaş, kıdem yılı ve eğitim düzeyi değişkenlerinin bireysel yenilikçilik puanları üzerinde anlamlı bir fark göstermediği tespit edilmiştir.

Akgün (2017), yaptığı çalışmada eğitim fakültesinde görevli öğretim elemanlarının bireysel yenilikçilik özellikleri ile öğretim teknolojilerine yönelik kabullerinin incelemiştir. Sonuçlara göre, öğretim elemanlarının % 59.78'i yüksek düzeyde yenilikçi, % 17.39'u orta düzeyde yenilikçi ve % 22.82'si düşük düzeyde yenilikçi çıkmıştır. Öğretim elemanlarının bireysel yenilikçilik puanlarının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Çakmak, Budak ve Kayabaşı (2017)' nin "Lisansüstü Öğrencilerin Yenilikçi Öğretmen Özelliklerine İlişkin Görüşleri" çalışmasında lisanüstü öğrencilerin 'yenilikçi öğretmen' özelliklerine ilişkin bakış açıları belirlemeye çalışılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin çoğu kendilerini yenilikçi olarak nitelendirmiştir.

Keleşoğlu (2017)' nun "Öğretmen Eğitiminde Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Eğitim Programının Tasarımı, Denenmesi ve Değerlendirilmesi" isimli çalışmasında eğitim sistemi içinde yaratıcı düşünme ve inovasyon kavramlarının yerini belirlemek ve ortaya çıkan bulgulara göre öğretmen yetiştirme programlarında yer verilmek üzere bir eğitim programının geliştirilmesi ve test edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada inovasyon boyutunda eğitimde inovasyonun yerine ilişkin öğretmen görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerden yarısından fazlası inovasyon kavramını, yenilik yapmak olarak tanımlamıştır. Öğretmenlerin çoğunluğu öğretmen yetiştirme programlarında inovasyon eğitimine yer verilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Şahin İzmirli ve Gürbüz (2017)' ün öğretmen adaylarının bireysel yenilikçilik durumları ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada öğretmen adaylarının yenilikçi düzeylerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada öğretmen adaylarının yenilikçilik düzeyleri incelenmiş ve yarıya yakınının yenilikçilik düzeyinin düşük olduğu ifade edilmiştir.

2.2.2. Yurt dışında yapılmış çalışmalar

Şahin ve Thompson (2006) “Using Rogers' theory to interpret instructional computer use by coe faculty (Rogers’ın Modeli Çerçevesinde Eğitim Fakültesi Öğretim Elemanlarının Bilgisayar Kullanımlarının İncelenmesi)” yapmış oldukları araştırmada, Rogers (1995)’in “Diffusion of Innovation - Yeniliklerin Yayılması” modeli çerçevesinde öğretim elemanlarının öğretim amaçlı bilgisayar kullanımını incelemiştir. Türkiye’deki bir üniversitenin eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanları üzerinde gerçekleştirilen araştırma sonucunda, öğretim elemanlarının düşük düzeyde öğretim amaçlı teknoloji kullandıkları ve teknoloji kullanım düzeyleri ile bilgisayar becerileri, bilgisayara erişim, bilgisayara karşı tutum, teknik destek ve yenilikçilik kategorileri değişkenleri arasında anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur.

Brahier (2006) “Examining a model of teacher’s technology adoption decision making: An application of diffusion of innovations theory (Öğretmenlerin Teknolojiyi Benimsemeye Karar Verme Modelinin İncelenmesi: Yeniliklerin Yayılımı Teorisinin Uygulanması)” doktora tezinde, 60 ilköğretim öğretmenine bir yenilik olarak dijital not alma yazılımı (RepliGoTM) vermiş, bu yeni yazılımı öğretmenlerin benimseyip, kullanmalarına nelerin etki ettiğini incelenmiştir. Araştırma sonucunda yeniliğe ilişkin görece yarar, amaca ve işe uygunluk, denenebilirlik özelliğinin yeniliklerin benimsenmesinde etkili olduğu belirlenmiştir. Örgütün yenilikçi oluşuna, bireyin yenilik algısının ve teknolojik yenilikleri benimseme veya reddetme üzerinde etkili olduğu bulunmuştur.

Könings, Gruwel, ve Merrienboer (2007) “Teachers’ perspectives on innovations: Implications for educational design (Öğretmenlerin Yeniliklere Bakış Açıları: Eğitim Tasarımı İçin Çıkarımlar)” araştırmasında yenilikçi öğrenme ortamlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında eğitim paydaşlarının ve öğretmenlerin işbirliği yapmaları, bu sayede daha nitelikli eğitim uygulamalarının gerçekleştirilerek yenilikçi bireylerin yetiştirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Hsua, Lub, ve Hsueh (2007) yapmış oldukları “Adoption of the mobile Internet: An empirical study of multimedia message service (Mobil İnternet’in Benimsenmesi: Multimedya Mesaj Servisi Üzerine Ampirik Bir Çalışma)” araştırmada MMS’ in (Multi Media Messaging Service) algılanan özelliklerinin, yenilikçilik kategorileri açısından

değişimi incelenmiştir. Araştırmaya göre MMS’i yenilik olarak benimseyen kullanıcılar, yeniliğin yarar, uyumluluk ve gözlenebilir özelliklerini yeniliği benimsemedeki en önemli faktörler olarak belirlemişlerdir. Yenilikçiler/öncüler için yeniliğe ait görelî yararın %52,40 oranında, sorgulayıcılar için görelî yarar, uyumluluk ve gönüllü kullanımın %68,20 oranında, kuşkucular için görelî yarar, uyumluluk ve gözlenebilirlik %53,40 oranında tercih nedeni iken gelenekçiler açısından, yeniliğin algılanan önemli bir özelliğinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Loogma, Kruusvall ve Ümarik (2012) “E-learning as innovation: exploring innovativeness of the vet teachers’ community in estonia (Yenilikçilik Olarak E-Öğrenme: Estonya'da Öğretmenlerin Yenilikçiliğini Keşfedilmesi)” adlı araştırmalarında, katılımcılar için yenilik olan e-öğrenmenin benimsenmesiyle ilgili olarak yenilikçilik kategorilerini incelemişlerdir. Araştırmada e-öğrenme araçlarından faydalanmaları ile öğretmenlerin yenilikçilik kategorileri arasında anlamlı ilişki belirlenmiştir. Yenilikçi olan öğretmenler e-öğrenme konusunda daha yetkin olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin yenilikçilik kategorilerin oluşmasında okul yönetimin desteği, e-öğrenmeye dair isteklendirme ve e-öğrenmeye ilişkin yeterliliklerin etkili olduğu da belirtilmiştir.

Lope Pihie, Bagheri ve Asimiran (2014) gerçekleştirdikleri “Entrepreneurial leadership practices and school innovativeness (Girişimci Liderlik Uygulamaları ve Okul Yenilikçiliği)” adlı araştırmada okul yöneticilerinin girişimci liderlik uygulamaları ile yenilikçi davranışların öğretmenler tarafından algıları incelenmiştir. Araştırmaya göre öğretmenler yenilikçi uygulamaların, okul müdürlerinin yönetim becerileri ve eğitimleri ile ilişkili olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca araştırmadaki öğretmenlere göre müdürlerin girişimcilik becerileri ile okuldaki yenilikçilik arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Messmann ve Mulder (2015) tarafından gerçekleştirilen “Öğretmenlerin yenilikçi çalışma davranışlarının kolaylaştırıcısı olarak yansımaları” isimli araştırmada öğretmenlerin yenilikçi davranışlar göstermelerine ön hazırlık olması bakımından düşünmenin rolü belirlenmeye çalışılmıştır. Sonuçlara göre öğretmenler yenilikçi çalışma edimlerini yeniliklerin benimsenip geliştirilmesi için vazgeçilmez bir gereklilik olarak düşünmektedirler.

Thurlings, Evers ve Vermeulen (2015) “Öğretmenlerin Yenilikçi Davranışlarını Açıklayan Bir Modele Doğru: Bir Literatür İncelemesi” araştırmasında ilgili literatürü tarayarak değerlendirmelerde bulunmuşlardır. Araştırmada öğretmenlerin yenilikçi davranışını demografik, bireysel ve örgütsel faktörler etkilemekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada yenilikçi davranışı etkileyen değişkenler demografik, bireysel ve örgütsel olmak üzere üç başlığa ayrılmıştır. Demografik faktör; gelir, yetişme tarzı, eğitim düzeyi, beş yıldan az öğretim deneyimi, öğretim yıllarının deneyimi ve öğretmenlik mesleğini yapmak olarak belirlenmiştir. Bireysel faktör; kişilik, karakter ve beceri olarak belirlenmiştir. Örgütsel faktör; diğer insanlarla ilişkiler, kültür, görevsel etkenler, örgütün fiziksel özellikleri ve dışsal etkenler olarak belirlenmiştir.

Othman (2016) Malezya'daki öğretmenler arasında yenilikçi kişilik özelliklerini keşfetmek için araştırmasını gerçekleştirmiştir. Araştırma ölçeğinde üç faktör (liderlik, açıklık, cesaret) yer almaktadır. Araştırmada “liderliğin” yenilikçi kültürün açığa çıkarılmasında önemli olduğu, “açıklığın” yenilikçi kültürün kabul edilip öğrenilmesini ve değerlendirilmesini sağlayabileceği; “cesurluğun” ise değişiklik yapma dürtüsünü desteklediği ve yenilik arayanları motive edeceği belirtilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde; Araştırma Deseni, Araştırmanın Evren ve Örneklemi ve Veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler sunulmaktadır.

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışma nicel araştırma türlerinden tarama araştırmaları kategorisine girmektedir. Tarama araştırmaları, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre daha büyük örneklem üzerinde yapılan araştırmalardır. Tarama araştırmalarının amacı genellikle araştırma konusu ile ilgili var olan durumun fotoğrafını çekerek bir betimleme yapmaktır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Denizli İline bağlı Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerinde bulunan resmi ortaokul kurumlarında görev yapmakta olan branş öğretmenlerini kapsamaktadır.

Bu öğretmenlerden tesadüfî örneklem yöntemi ile 120 öğretmenden veri toplanmıştır. Tablo 3.1.'de Ortaokul öğretmenlerinin demografik özellikleri incelenmiştir.

Tablo 3.1. Ortaokul Öğretmenlerinin demografik özellikleri

	Kategoriler	f	%
Cinsiyet	Kadın	67	55.83
	Erkek	53	44.17
Medeni Durum	Evli	102	85
	Bekar	18	15
Branş	Sosyal Bilimler	32	26.7
	Fen Bilimleri	35	29.2
	Yabancı Dil	26	21.7
	Spor ve Güzel Sanatlar	27	22.5
Kıdem	1 - 15 Yıl	46	38.3
	16 Yıl ve Üstü	74	61.7
Okul Kıdemi	1 – 10 Yıl	91	75.8
	11 Yıl ve Üstü	29	24.2

Tablo 3.1'e göre katılımcıların %55,83'ünü kadınlar, %44,17'sini erkekler oluşturmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu 30 yaş üstünde bulunmaktadır. Katılımcıların %26,7'sini sosyal bilimler, %29,2'si fen bilimleri, %21,7'sini yabancı dil ve %22,5'ini spor ve güzel sanatlar branşı öğretmenlerinden oluşmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu mesleğinde 15. Yılı tamamlamıştır(%61,7). Katılımcıların büyük çoğunluğunu(%75,8) çalıştığı okulda 1-10 yıl arası kıdeme sahiptir. Örnekleme oluşturan 120 öğretmenin 92'si kadın (%71) , 37'si erkek (%29) ortaokul öğretmenlerini kapsamaktadır.

3.3. Verileri Toplama Araç ve Teknikleri

Araştırmada veri toplama aracı olarak;

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Demografik bilgilerin elde edilmesinde kullanılan *Kişisel Bilgi Formu* öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerini etkileyebilecek değişkenlerin belirlenmesi için hazırlanmıştır. Kişisel bilgi formunda katılımcılara cinsiyet, medeni durum, branş, kıdem, çalıştığı kurumda çalışılan yıl gibi bilgileri içeren sorular sorulmuştur.

3.3.2. Bireysel Yenilikçilik Ölçeği

Geçerlik ve güvenilirliği sağlanmış ölçme aracı örneklemdaki öğretmenlere bire bir ulaşıp uygulanmıştır. Bireysel yenilikçilik ölçeğinin beşli likert şeklinde olan Yenilikçi Kimdir? Öğretmenlerin Yenilikçilik Düzeylerinin İncelenmesi maddeleri veri girişi için; kesinlikle katılmıyorum 1, katılmıyorum 2, ortadayım 3, katılıyorum 4, kesinlikle katılıyorum 5 şeklinde puanlanmıştır.

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği 1977 yılında H. Thomas Hurt, Katherine Joseph ve Chester D. Cook tarafından geliştirilmiş İngilizce adı Innovativeness Scale'dir. Bu ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Kılıçer ve Odabaşı (2010) tarafından yapılmıştır. Uyarlanan ölçeğin iç tutarlık katsayısının 0.82, test tekrar test güvenilirliğin ise 0.87 olduğu saptanmıştır. Ölçek yenilikçiden geleneksele doğru beş farklı kategoride bireyin özelliklerine ilişkin 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçek "Kesinlikle Katılıyorum" ile Kesinlikle Katılmıyorum" olmak üzere 5'li likert maddesi şeklindedir. Ölçek 12'si pozitif, 8'i negatif maddeden oluşmaktadır. Bireysel Yenilikçilik Puanları ölçekte belirtildiği gibi $42 + (1, 2, 3, 5, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 18. \text{ ve } 19. \text{ maddelerin puanlarının toplamı}) - (4, 6, 7, 10, 13, 15, 17. \text{ ve } 20. \text{ maddelerin puanlarının toplamı})$ şeklinde hesaplanmış verilen aralıklara göre kategorilere ayrılmıştır.

80 üstü puan alanlar **Yenilikçi** (*Innovators*) olarak sınıflandırılır. 69 ve 80 arası puan alanlar **Öncü** (*Early Adopters*) olarak sınıflandırılır. 57 ve 68 arası puan alanlar **Sorgulayıcı** (*Early Majority*) olarak sınıflandırılır. 46 ve 56 arası puan alanlar **Kuşkucu** (*Late Majority*) olarak sınıflandırılır. 46 altı puan alanlar **Gelenekçi** (*Laggards*) olarak sınıflandırılır.

3.4. Veri Toplama Yöntemi ve Süreci

Veriler, öğretmenlerin görev yaptığı okullara bizzat gidilerek toplanmıştır. Ölçekler araştırmanın yapılacağı okullardaki öğretmenlere ders aralarında, okul bitiş zamanlarında veya gün ortası zamanlarda uygulanmıştır. Verilerin toplanması planlanan süre doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri SPSS 17.0 (Statistical Package For Social Science) paket programı ile bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada her iki ölçek için yapılan güvenilirlik çalışmasına göre; Bireysel Yenilikçilik Ölçeği güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alpha) .71 olarak hesaplanmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için çarpıklık (skewness) - basıklık (kurtosis) değerlerine bakılmıştır. Bu değerler; yenilikçilik ölçeği için, Skewness -.458, Kurtosis,

.175'dir. Bu değerlerin kabul edilebilir olan $+2/-2$ aralığında olduğu ve histogram grafiği de normal dağılımı verdiği için verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir.

Öğretmenlerin yenilikçilik düzeyleri ile alt problemleri oluşturan değişkenler arasında ilişki olup olmadığı korelasyon analizi ile belirlenmiştir. Manidarlık incelemesinde anlamlılık düzeyi olarak 0.05 alınmıştır.

Verilerin analizi veriler normal dağıldığından t Testi, Varyans Analizi, Pearson Moment Korelasyon Analizi tekniklerinden yararlanılarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin derecelendirmeleri ve sınırları tablo 3.2.'de verilmiştir.

Tablo 3.2. Araştırmada Kullanılan Ölçeğin Sınırları ve Düzeyi

	Sınırlar	Düzey
Bireysel Yenilikçilik Ölçeği	1.00–1.79	Çok düşük
	1.80–2.59	Düşük
	2.60–3.39	Orta
	3.40–4.19	Yüksek
	4.20–5.00	Çok yüksek

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmadaki alt problemlere ilişkin bulguların istatistiksel çözümlenmesi ve bunun sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri

Ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri ile cinsiyet ve medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için t-testi; branş, kıdem ve şimdi görev yaptıkları okuldaki çalışma sürelerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA) uygulanmıştır.

4.1.1. Öğretmenlerin Yenilikçilik Düzeylerine İlişkin Betimleyici İstatistikler

Tablo 4.1.'de Ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeylerine ilişkin betimleyici istatistikler incelenmiştir.

Tablo 4.1. *Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerine İlişkin Betimleyici İstatistiklerin incelenmesi*

Ölçek ve alt boyutları	\bar{X}	Ss	Çarpıklık değeri	Basıklık değeri
Yenilikçilik	3.02	11,47	-0,458	0,175

Tablo 4.1. incelendiğinde ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeylerinin ortalaması 3.02 olarak bulunmuştur.

Ortaokul Öğretmenlerinin Bireysel Yenilikçilik Düzeyinin belirlenmesi Tablo 3.2 deki ölçeğe göre yapılmış, bireysel yenilikçilik puanı ortalaması 3,02 ve orta düzeyde yenilikçi olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 4.2.'de Ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeylerine yer verilmiştir.

Tablo 4.2. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeyleri

Yenilikçilik Düzeyi	<i>f</i>	%
Çok Yüksek Düzeyde Yenilikçi	20	16,7
Yüksek Düzeyde Yenilikçi	58	48,4
Orta Düzeyde Yenilikçi	38	31,6
Düşük Düzeyde Yenilikçi	4	3,3
Çok Düşük Düzeyde Yenilikçi	0	0
TOPLAM	120	100

Tablo 4.2'ye göre katılımcıların %16,7'si çok yüksek düzeyde yenilikçi, %48,4'ü yüksek düzeyde yenilikçi, %31,6'sı orta düzeyde yenilikçi, %3,3'ünün de düşük düzeyde yenilikçi olduğu görülmektedir. Çok düşük düzeyde yenilikçilik düzeyinde ise hiçbir kimsenin bulunmadığı görülmüştür. Bu sonuçlara bakılarak katılımcıların yarısına yakınının yüksek düzeyde yenilikçi olduğunu söyleyebiliriz. Çok düşük düzeyde yenilikçi sınıfında kimsenin olmayışı da olumlu bir sonuç olarak nitelendirilebilir.

Tablo 4.3.'te Ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik kategorilerine göre dağılımına ait tablo yer almaktadır.

Tablo 4.3. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Kategorilerine Göre Dağılımı

Yenilikçilik Kategorisi	<i>f</i>	%
Yenilikçiler	29	24,17
Öncüler	48	40,0
Sorgulayıcılar	34	28,3
Kuşkucular	7	5,8
Gelenekçiler	2	1,73
TOPLAM	120	100

Tablo 4.3.'te ortaokul öğretmenlerinin %24,17'si Yenilikçi, %40'ı Öncü, %28,3'ü Sorgulayıcı, %5,8'i Kuşkucu ve %1,73'ünün Gelenekçi kategorisinde olduğu görülmektedir.

4.1.2. Ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterme durumu

Tablo 4.4.'te ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.

Tablo 4.4. Ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi

Cinsiyet	N	\bar{x}	S	t	Sd	p
Erkek	53	3,02	12,53	-	102,2	0,954
Kadın	67	3.03	10,66	0,058		

Tablo 4.4.'e göre kadın ve erkek öğretmenlerin yenilikçilik düzeyleri arasında farklılaşma olup olmadığını belirlemek üzere yapılan bağımsız örneklem t-Testi sonucuna göre öğretmenlerin yenilikçilik düzeyleri [$t(102,2)=-.058, p>.05$] ile cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir.

4.1.3. Ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterme durumu

Tablo 4.5.'de ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.

Tablo 4.5. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerinin Medeni Durum Değişkenine Göre İncelenmesi

Medeni durum	N	Sıralar \bar{x}	Sıralar Toplamı	U	Z	p
Evli	102	2,40	5874,50	621,5	-2,18	0,029
Bekar	18	3,20	1385,50			

Tablo 4.5.'e göre öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerinin medeni durum değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere bağımsız örneklem t-Testi yapılmak istenmiş fakat bekar öğretmenlerin yenilikçilik puanı normal dağılım göstermediğinden Mann-Whitney U testi tercih edilmiştir. Sonuçlara göre öğretmenlerin yenilikçilik düzeyleri [$Z=-2,18; p<.05$] ile medeni durumları arasında evli öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir.

4.1.4. Ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterme durumu

Tablo 4.6.'da Ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeylerinin branş değişkenine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediği incelenmiştir.

Tablo 4.6. *Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerinin Branş Değişkenine Göre İncelenmesi*

Branş	N	\bar{X}	Ss	Var. K	KT	Anova Testi			Fark	
						Sd	KO	P		
Sosyal b.	32	3,02	13,6	G.Arası	38,03	2	19,0	.142	.867	Yok
Fen b.	35	3,05	11,6	G.İçi	15621,7	117	133,5			
Yabancıd. Spor ve G.s	53	3	10,12	Toplam	15659,8	119				
Toplam	120	3,02	11,47							

Sosyal Bilimler: Türkçe, Sosyal bilgiler, Rehberlik, Din k. ve Ahlak bilgisi

Fen bilimleri: Matematik, Fen bilgisi

Güzel Sanatlar ve Spor: Teknoloji Tasarım, Müzik, Beden Eğitimi, Görsel Sanatlar, Bilgisayar

Yabancı dil: İngilizce

Tablo 4.6'ya göre Öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerinin branş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucunda puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F_{2-117}=.142$; $p>.05$).

4.1.5 Ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterme durumu

Tablo 4.7.'de Ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeylerinin kıdem değişkenine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediği incelenmiştir.

Tablo 4.7. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre İncelenmesi

Kıdem	N	\bar{X}	Ss	Anova Testi						
				Var. K	KT	Sd	KO	F	P	Fark
1-12 yıl	30	3,06	12	G.Arası	284,3	2	142,2	1,08	.342	Yok
13-24 yıl	55	3,06	11,71	G.İçi	15375,5	117	131,4			
25 yıl ve üstü	35	2,92	10,5	Toplam	15659,8	119				
Toplam	120	3,02	11,47							

Tablo 4.7.'ye göre Öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerinin kıdem değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucunda puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F_{2-117}=1.08$; $p > .05$).

4.1.6. Ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeyleri okul kıdemi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterme durumu

Tablo 4.8.'de Ortaokul öğretmenlerinin yenilikçilik düzeylerinin okul kıdemi değişkenine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediği incelenmiştir.

Tablo 4.8. Ortaokul Öğretmenlerinin Yenilikçilik Düzeylerinin Okul Kıdemi Değişkenine Göre İncelenmesi

Okul Kıdemi	N	\bar{X}	Ss	Anova Testi						
				Var. K	KT	Sd	KO	F	P	Fark
1-4 yıl	43	3,00	13,32	G.Arası	92,74	2	46,4	.349	.706	Yok
5-8 yıl	38	3,07	10,73	G.İçi	1556	117	133,1			
9 yıl ve üstü	29	2,99	10,08	Toplam	15659,8	119				
Toplam	120	3,02	11,47							

Tablo 4.8.'e göre Öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerinin okul kıdemi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucunda puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F_{2-117}=.349$; $p > .05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların %25'inin düşük düzeyde yenilikçi olduğu gözlenmektedir. Bu oranın olabildiğince aşağıya çekilmesinin gerekli olduğu söylenebilir. Yüksek düzeyde yenilikçi yüzdelerinin diğer iki kategoriye göre daha yüksek olması istenen bir durumdur.

Katılımcıların Bireysel Yenilikçilik Puan Ortalaması 3,02 olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların genel olarak yüksek düzeyde yenilikçi oldukları söylenebilir. Katılımcıların %24,17'sinin yenilikçi, %40'ının öncü kategorisinde bulunduğu gözlenmiştir. Yani araştırma örneklemini; buldukları sosyal sistemde fikir önderliği yapabilecek kişilerin oluşturduğu, yeniliklere açık ve istekli olan, risk alabilen kategoride buldukları söylenebilir. %28,3'ünün Sorgulayıcı, %5,8'inin Kuşkucu, %1,73'ünün Gelenekçi olduğu görülmektedir. Katılımcıların en fazla buldukları kategori Öncüler (%40) kategorisidir. Çoklar (2012)'ın eğitim yöneticilerinin bireysel yenilikçilik düzeylerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada araştırmamıza paralel olarak en fazla öncüler kategorisinde bulunmaktadır. Bu kategorideki bireylerin sosyal sistem içinde saygın bir yeri vardır. Öncüler toplumda diğer bireylere yenilikler hakkında yol gösteren, değişim taraftarı, yeniliklere karşı tutumları ile rol model olan, iletişim araçlarını yoğun bir şekilde kullanan, fikir lideri, vizyon sahibi, teknoloji odaklı, yüksek eğitilmiş, sosyal kişilerdir (Beal ve Bohlen, 1956; Kılıçer, 2011; Özgür 2013; Rogers, 1995).

Yenilikçiler risk almayı seven, açık, yaratıcı ve üretken, yeniliği ilk deneyen, yeniliğin verdiği belirsizliklerle baş edebilen bireylerdir. Bazen yeniliği üreten konumunda da bulunabilirler. Çekmecelioğlu (2002:44) yenilikçi bireylerin özellikleri şu şekilde ifade etmiştir. Statükoya meydan okurlar, hayal güçleri yüksek, esnek ve uyumludurlar, öğrenmeye ve yeni şeyleri denemeye isteklidirler, gerektiğinde işbirliği yapabilirler.

Eğitim kurumlarında bu özelliklere sahip yenilikçi öğretmenlerin bulunması çok önemlidir. Katılımcıların Gelenekçi kategorisinde bulunmaması ortaokul branş öğretmenlerinin yok denecek kadar azının geçmişe bağlı, tutucu, yeniliğe ve değişime açık

olmayan, risk almayı sevmeyen özelliklere sahip olduğu söylenebilir. Bu kişilerin sayısının çok az olması olumlu olarak değerlendirilebilir.

Bayraktar (2012)'in yapmış olduğu araştırmada bireysel yenilikçilik düzeyleri sorgulayıcı belirlenmiştir. Öztürk (2014)'ün yapmış olduğu çalışmada öğretmenler bireysel yenilikçilik durumlarını orta düzeyde, Özbek (2014)'in yapmış olduğu araştırmada bireysel yenilikçilik durumlarını yüksek düzeyde algılamaktadır. Kılıç (2015)'in yapmış olduğu araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin düşük düzeyde yenilikçi olduğu ifade edilmiştir. Öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerinin yüksek olmasının mesleki gelişimlerini ve doyumlarını pozitif yönde etkileyebileceği düşünülebilir. Araştırma sonuçlarından da yola çıkarak öğretmenler arasında yenilikçilik düzeyleri farklılaşmaktadır. Mevcut çalışmada katılımcı öğretmenlerin yenilikçi öğretmen özelliklerine sahip olma durumlarını genel olarak yüksek derecede görmelerinin eğitimsel yenilik ve gelişmeleri takip etme ve bunların uygulanabilirliğini arttırma, öğretim yöntem ve tekniklerini bu yönde uyarlama, yenilikçilik kavramıyla özdeşleşmiş eğitim ortamları oluşturma, yenilikçiliği destekleyen ve yeniliklere açık, sorgulayan, deneyen ve üreten bireyler yetiştirme olasılıklarını pozitif yönde etkileyebileceği öngörülmektedir. Fakat kendilerini yenilikçi olarak görmeleri her ne kadar yeniliklerin eğitim sistemi içinde öğretmenler tarafından kabullenilmesine ve uygulanmasına katkı yapsa da, bir yeniliğin öğretmen tarafından istendik olarak benimsenmesini ve uygulanmasını sağlayan birçok faktöründe var olduğu unutulmamalıdır. Bu faktörlerden bazıları ise; bilgi, ilgi, isteklilik, işe yararlık, etkililik, güvenilirlik, uygulanabilirlik ve uyarlanabilirliktir (Hurst ve Rust, 1990).

Yapılan araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin yenilikçilik düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu da demek oluyor ki öğretmenlerin yenilikçi öğretmen özellikleri, öğretmenlerin kadın ya da erkek olmaları genel olarak yenilikçilik düzeylerinde farklılık yaratmamaktadır. Korucu ve Olpak (2015) tarafından yapılan araştırmada da öğretmen adaylarının cinsiyetleri ile bireysel yenilikçilik özellikleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Diğer bir araştırmada öğretmenlerin kadın ve erkek olması onların yenilikçilik düzeylerini etkilememektedir (Demir Başaran ve Keleş, 2015) Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre yenilikçilik düzeyleri farklılık göstermemektedir. Yapılan diğer araştırma sonuçları da bu araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Öğretmenlerin yenilikçilik düzeylerinin medeni durum değişkenine göre evli öğretmenlerin lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Öğretmenlerin evli olması yenilikçilik düzeylerini olumlu anlamda etkilemektedir. Bunun sebebi olarak sosyal bir varlık olan insanın, evliliğin getirmiş olduğu yeni durumlarla birlikte bilişsel ve duyuşsal olarak yaşadıkları deneyimler ve geliştirdikleri tutumlar gösterebilir. İncelenen araştırmalarda bu değişkene rastlanmamıştır.

Öğretmenlerin yenilikçi öğretmen özellikleri kıdeme göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Deneyimin artışının yenilikçilik düzeyini etkilemediği de söylenebilir. Demir Başaran ve Keleş (2015) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin kıdem yılının yenilikçilik düzeylerini etkileyen bir değişken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın Çelik (2006) yaptığı araştırmada yaşın bireysel yenilik düzeyini etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenlerin yenilikçi öğretmen özellikleri branşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeye göre öğretmenlerin yenilikçilik düzeyleri branşa bağlı olarak değişmemektedir. Yani öğretmenlerin branşı onların yenilikçi öğretmen özelliklerine sahip olması üzerinde etkili değildir.

Bu araştırmanın sonuçları beklendiği şekilde çıkmıştır. Bu çalışma Denizli ili Pamukkale ve Merkezefendi ilçelerinde görev yapan 120 öğretmen ile sınırlıdır. Farklı ilçelerde görev yapan öğretmenlerde toplanacak veriler ve farklı değişkenlerin sınılanması ile daha kapsamlı sonuçlar elde edilebilir.

5.2. Öneriler

5.2.1. Milli Eğitim Bakanlığına Yönelik Öneriler

1. Eğitim sistemini oluşturan bütün örgütlerdeki bireylerin yenilikçilik kavramını tanıyıp, doğru şekilde anlaması adına bu alanda çalışmalar yapmış öğretim üyeleriyle seminer ve etkinlikler planlayabilir.

2. Öğretmenler yıl içinde gerçekleşen yeniliklerle ilgili seminerler verilebilir. Yeni bilişim teknolojileri hakkında uygulanabilirliği artırma adına faaliyetler gerçekleştirilebilir.

3. Bakanlığın düzenleyeceği hizmet içi eğitimler sistemli ve akılcı bir proje yöntemi ile düzenlenmelidir. Takip edilip geri dönütler alınmalıdır.

4. Bakanlık yeniliklere, bilişim teknolojilerine, öğrenmeye, gelişime ve işbirliğine açık öğretmenleri teşvik edici ve özendirici uygulamalar düzenleyebilir.

5. Bakanlık yenilikçi birey, yenilikçi eğitim, yenilikçi okul ve yenilikçi öğretmen, yenilikçi paydaş anlayışlarını geliştirip sentezleyerek bu anlayışlara uygun eğitim politikaları ve programları geliştirebilir.

6. Bakanlık; öğretmenlerin yenilikçi öğretmen özelliklerine sahip olmaları için yenilikçi öğretmenlerin yeni fikirlerini ve uygulamalarını paylaşacağı bir internet portalı hazırlayabilir ve takip edip geliştirebilir.

7. Bakanlık; öğretmenlerin farklı ülkelerdeki ve illerdeki öğretmenlerle projeler geliştirmeleri için öğretmenlerin projeler yapacakları ve bu projeleri yönelik fikirleri paylaşıp beyin fırtınası yapabilecekleri web portalı hazırlayabilir.

8. Yurt dışındaki yenilikleri incelemek, eğitim alanında yapılmış olan yenilikleri deneyimlemek ve üretkenliği arttırmak adına yerinde incelemeyi sağlayan geziler düzenleyebilir.

9. Bakanlık, resmi ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin yeni fikir ve uygulamalarını paylaşacakları etkinlikler düzenleyebilir. Yenilikçiliği konu alan sempozyumlarda paydaşlar bir araya getirilebilir.

10. Bakanlık öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerinde kullanılan öğretim yöntemlerini yenilikçi bir anlayışla yeniden düzenleyebilir ve uygulanabilirliğini arttırabilir.

11. Bakanlık eğitimdeki yeni projelerinin uygulanma sürecine Eğitim Fakültelerinin akademisyenlerini ve öğrencilerini de dâhil edebilir.

12. Eğitim sisteminin paydaşlarına örnek olmak adına Bakanlık yetkilileri de yenilikçiliği hayat felsefesi haline getirmeleri adına sürekli ve düzenli olarak kendilerini geliştirmeleri sağlanabilir. Akademisyenler, öğretmen ve öğrencilerin fikir ve projelerinin destekçi ve ortağı olabilirler.

5.2.2. Öğretmenlere Yönelik Öneriler

1. Öğretmenler öğrencilerin yeni fikirler ve uygulamalar üretmeleri için rol model olabilir, destekleyebilir, fikirlerin ortaya çıkabileceği ortamlara olanak sağlayabilir.

2. Öğretmenler yenilikçi öğretmen özelliklerini geliştirmek için hayat boyu öğrenme anlayışıyla mesleki bilgi ve becerilerini geliştirebilirler.

3. Öğretmenler yeni teknolojik gelişmeleri takip ederek yeniliklere hakim olmalı ve bunları eğitim ortamlarına entegre etmelidirler. Bu bağlamda hizmet içi eğitim kursları gibi faaliyetlere katılıp kendilerini geliştirebilirler.

4. Öğretmenler farklı ülkelerin ve illerin öğretmenleriyle eşgüdümlü olmalıdır.

5. Farklı il ve ülkelerdeki paydaşlarıyla işbirliği yaparak projeler hazırlayabilir.

6. Öğretmenler branşlarıyla ve meslekleriyle ilgili yenilikleri takip etmek için internet ortamında yer alan eğitim ile ilgili WEB sayfalarını takip edebilir. Paydaşlarıyla paylaşıp bu konuda teşvik edici olabilir.

7. Öğretmenler okul içinde ve dışında paydaşlarıyla yeni fikirlerini ve yeni uygulamalarını paylaşabilir.

8. Öğretmenler derslerde öğrencilerin yeni fikirlerini ve uygulamalarını ortaya çıkartmak için öğrenci merkezli etkinlikler düzenleyebilir.

9. Her alanda yapılan yenilikleri takip ederek bunu eğitim ve öğretim durumlarına entegre edebilir.

10. Yaratıcı, üretken, araştırıp sorgulayan, yenilikçi bireyler yetiştirip, destekleyip ve takip edebilirler.

11. Kendilerini de yenilikçi birey özelliklerine sahip olmaları ve bu düzeyi yükseltme adına sürekli geliştirip değiştirebilirler.

12. Yeniliğin ortaya çıkmadığı bir toplumun varlığını sürdürmesinin olanaksız olduğunu unutmayıp yenilikçi bireyler yetiştirmeyi ilke edinen ortamları destekleyip yaygınlaştıran faaliyetlerde de etkin rol alabilirler, teşvik edici ve cesaretlendirici olabilirler.

KAYNAKÇA

Akgün, F. (2017). Öğretim Elemanlarının Bireysel Yenilikçilik Özellikleri ve Öğretim Teknolojilerine Yönelik Kabulleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI)*, 8(3): 291-322

Akın Kösterelioğlu, M. ve Demir, F. (2014). Öğretmenlerin Bireysel Yenilikçilik Düzeyinin Öğretmen Liderliğine Etkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies*. 26: 247-256. doi: 10.9761/JASSS2271

Aslaner, E. (2010). *Örgütsel Değişim ve Yenilikçilik: Bir Özel Okul Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bayraktar, D. M. (2012). Öğretim elemanlarının bireysel yenilikçilik düzeyleri ve web 2.0 araçlarını benimsemeleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi* , 35-47.

Beal, G. M. ve Bohlen, J. M. (1956). The diffusion process. farm foundation, increasing understanding of public problems and policies. <http://purl.umn.edu/> adresinden edinilmiştir.

Bitkin, A. (2012). *Öğretmen Adaylarının Bireysel Yenilikçilik Düzeyleri İle Bilgi Edinme Becerileri Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Şanlıurfa: Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Braak, J. (2001). Individual Characteristics Influencing Teachers' Class Use of Computers. *Journal of Educational Computing Research*, 25 (2), 141-157.

Brahier, B. R. (2006). *Examining A Model of Teachers' Technology Adoption Decision Making: An Application of Diffusion of Innovations Theory*. Unpublished PhD. Dissertation. Minneapolis: University of Minnesota.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Çakmak, M. Budak, Y ve Kayabaşı, Y. (2017). Graduate Students' Perspectives on the Qualities of Innovative Teachers. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/upload/files/2344-published.pdf>.

Can, N. (2002). Değişim sürecinde eğitim yönetimi. *Milli Eğitim Dergisi*. Yaz-Güz Sayı:155-156. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/155-156/can.htm 05.11.2013).

Celep, C. (2004). *Meslek Olarak Öğretmenlik*. Anı Yayınları, Ankara.

Çelik, M. (2006). *İlköğretim Okullarında Değişimin ve Yeniliklerin Uygulanmasını Engelleyen Faktörlerin Öğretmen ve Yönetici Algılarına Göre Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Çelik, K. (2013). The relationship between individual innovativeness and self-efficacy levels of student teachers. *International Journal of Scientific Research in Education*, 6(1), 56-67.

Çelikten, M. Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.19(2): 207-237.

Çekmecelioğlu, H. (2002), *Bireysel, Örgütsel Yaratıcılık ve Yaratıcılık İçin İş Çevresinin Düzenlenmesi: Bir Araştırma*, Doktora Tezi, Gebze İleri Teknoloji Enstitüsü, Kocaeli.

Çetin, T. (2009). *Tam Serbesti Tanıyan Liderlik Anlayışının Orta Kademe Yöneticilerin Yenilikçilik Eğilimleri Üzerindeki Etkisi: Ege Bölgesindeki Mobilya İşletmelerinde Bir Uygulama*, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kütahya.

Ceylan,A.(2011).Yenilikçilik.<http://www.urteb.org/sayfa.asp?ContentID=Yazi&id=187> adresinden alınmıştır.

Çoklar, A. N. (2012). Individual innovativeness levels of educational administrators. *Digital Education Review*, 22, 100-110.

Çuhadar, C. Bülbül, C. ve Ilgaz, G. (2013). Öğretmen Adaylarının Bireysel Yenilikçilik Özellikleri İle Teknopedagojik Eğitim Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *İlköğretim Online*. 12(3): 797-807.

Daghfous N., Petrof J.V. ve Pons F. (1999). Values and adoption of innovations: a cross cultural study. *Journal of Consumer Marketing*, 16 (4), 314-331.

Demir Başaran, S. ve Keleş S.(2015). Yenilikçi Kimdir? Öğretmenlerin Yenilikçilik Düzeylerinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 30(4): 106-118

Demirel, Y. ve Seçkin, Z. (2008). Bilgi ve Bilgi Paylaşımının Yenilikçilik Üzerine Etkileri. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (1): 189-202.

Diker Coşkun, Y. (2009). *Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Drucker, P. (1985). The discipline of innovation [Elektronik versiyon]. *Harvard*

Ehrlich, C. J. (1997). Human resource management: A changing script for a changing world. *Human Resource Management*. 36 (1): 85-89. New York: By John Wiley & Sons, Inc. 605 Third Avenue, NY 10158.

Fullan, M. ve Pomfret, A. (1977). Research on curriculum and instruction implementation. *Review of Educational Research*. 47(1): 335-397.

Gardner, J.W. (1990). *Yenilikçi birey, zinde toplum*. İstanbul: İlgı.

Giles, C. & Hargreaves, A. (2006). The Sustainability of Innovative Schools As Learning Organizations and Professional Learning Communities During Standardized Reform. *Educational Administration Quarterly*, 42(1): 124-156.

Goldsmith, R. E.ve Foxall, G. R. (2003). The Measurement of Innovativeness, L. V.Shavinina (Ed.). *The International Handbook on Innovation* (321-330). Londra BM:Pergamon.

Güven, İ. (2001). Öğretmen Yetiştirmenin Uluslararası Boyutu (UNESCO 45. Uluslararası Eğitim Kongresi). *Millî Eğitim Dergisi*. Sayı:150. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/milli_egitim_dergisi/150/guven.htm#top.

Haelermans, C. & Blank, J. L. T. (2012) Is a schools' performance related to technical change?—a study on the relationship between innovations and secondary school productivity. *Computers & Education*, 59: 884-892.

Hagner, R. and Schneebeck, C. A. (2001). Engaging The Faculty. (Editörler: C. A. Barone ve P.R. Hagner). *Technology-Enhanced Teaching And Learning: Leading And Supporting The Transformation On Your Campus*, 1–13, San Francisco: Jossey-Bass.

Handa, M. ve Gupta, N. (2009). Gender influence on the innovativeness of young urban Indian online shoppers. *Vision—The Journal of Business Perspective* ,13 (2), 25-32.

Hargreaves, D.H. (1999). The Knowledge-creating school. *British Journal of Educational Studies*, 47(2): 122-144.

Henrich, J. (2000). Cultural transmission & the diffusion of innovations. <http://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/2027.42/35690/2/b201421x.0001.001.pdf> adresinden alınmıştır.

Hesapçioğlu, M. (2003). Okul, “New public management” ve toplam kalite yönetimi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. May,3(1).

Hirschman, E. C. (1980). Innovativeness, novelty seeking and consumer creativity. *Journal of Consumer Research*, 7, 289-295.

Hsua, C. L., Lub, H. P ve Hsueh, H. (2007). Adoption of the mobile internet: an empirical study of mult imedia message service (MMS). *The International Journal of Management Science*, 35(6): 715-726.

Hurt, H. T., Joseph, K. ve Cook, C. D. (1977). Scales for the measurement of innovativeness . *Human Communication Research*, 4: 58-65.

Hurst, P. & Rust, V. D. (1990). The Quality Of Education And The Working Conditions Of Teachers. In V. D. Rust & P. Dalin (Eds.), *Teachers And Teaching in The Developing World* (pp. 151-170). New York: Garland.

Kavak, Y. Arık, G. Çakır, M. ve Arslan, S. (2016). Fatih Projesinin Ulusal ve Uluslararası Eğitim Teknoloji Politikaları Bağlamında Değerlendirilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*.5(2): 308-320.

Kavrakoğlu, İ. (2006). *Yönetimde Devrimin Rehberi: İnovasyon*. Alteo Yayıncılık, İstanbul.

Kaya, G. ve Usluel, Y. K. (2011). Öğrenme-öğretme süreçlerinde BGT entegrasyonunu etkileyen faktörlere yönelik içerik analizi, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31: 48-67.

Keleşoğlu, S. (2017). *Öğretmen Eğitiminde Yaratıcı Düşünme ve İnovasyon Eğitim Programının Tasarımı, Denenmesi ve Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kert, S., B. and Tekdal, M. (2012). Comparison of individual innovativeness perception of students attending different education faculties. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 11(4): 1150-1161.

Kılıç, İ.ve Ural, A. (2013). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi*. Ankara: Detay yayıncılık.

Kılıç, H. (2015). *İlköğretim Branş Öğretmenlerinin Bireysel Yenilikçilik Düzeyleri ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri (Denizli İli Örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kılıçer, K. ve Odabaşı, H.F. (2010). Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ): Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38, 150-164.

Kılıçer, K. (2011). *Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Öğretmen Adaylarının Bireysel Yenilikçilik Profilleri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Kocasaraç, H. (2018). *Fen ve Sosyal Bilimler Lisesi Öğretmenlerinin Yenilikçilik Durumlarının Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Korucu. A.T. ve Olpak, Y. Z. (2015). Öğretmen Adaylarının Bireysel Yenilikçilik Özelliklerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama Dergisi*. 5(1): 111-127.

Könings, K. D., Brand-Gruwel, S., & van Merriënboer, J. J. (2007). Teachers' perspectives on innovations: Implications for educational design. *Teaching and Teacher Education*, 23(6), 985-997.

Köroğlu, A. Y. (2014). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Ve Öğretmen Adaylarının Bilişim Teknolojileri Öz Yeterlik Algıları, Teknolojik Araç Gereç Kullanım Tutumları Ve Bireysel Yenilikçilik Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilim Dalı. Ankara.

Loogma, J., Kruusvall, J. ve Ümarik, M. (2011). E-learning as innovation: Exploring innovativeness of the VET teachers' community in Estonia. *Computers & Education*, 58(2): 808-817.

Lope Pihie, Z.A. Asimiran, S. & Bagheri, A. (2014). Entrepreneurial Leadership Practices and School Innovativeness. *South African Journal of Education*. 34(1): 1-11.

MEB. (2006). *Temel Eğitime Destek Projesi "Öğretmen Eğitimi Bileşeni" Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri*. Tebliğler Dergisi (S.2590), 1491-1540. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.

MEB, (2010). *Yenilikçi Öğretmenler Eğitimi* (Kaynak Kitap-1). EĞİTEK Ankara: <http://yenilikciogretmenler.meb.gov.tr/post/Kaynak-Kitap-Yayinda.aspx>.

Messmann, G. ve Mulder, R.H. (2015). Reflection As A Facilitator Of Teachers' Innovative Work Behaviour. *International Journal of Training and Development*. 19 (2): 125-137.

Morgan, G. (1989). Empowering Human Resources. *Human Resource Management in Education*. Bristol: Open University Press 12 Cofferidge Close Stony Stratford Milton Keynes MK11 1BY, 32-37.

Mutlu, Bayraktar, D. (2012). Adoption of Web 2.0 tools and the individual innovativeness levels of instructors. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2): 35-47.

OECD, (2008). *Innovating To Learn, Learning To Innovate*. OECD Publications. <http://www.oecd.org/edu/ceri/innovatingtolearnlearningtoinnovate.htm>.

OECD ve Eurostat (2005). *Oslo Kılavuzu Yenilik Verilerinin Toplanması ve Yorumlanması İçin İlkeler*, (3. Baskı). OECD ve Eurostat ortak yayımı.

Oğuztürk, B. S. ve Türkoğlu, M. (2004). Yenilik ve yenilik modelleri. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 3(1), 14-20.

Othman, N. (2016). Exploring the Innovative Personality Characteristics Among Teachers. *International Education Studies*. 9(4): 1-8.

Özbek, A. (2014). *Öğretmenlerin Yenilikçilik Düzeylerinin TPAB Yeterlikleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Özgür, H. (2013). Bilişim Teknolojileri Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilimleri İle Bireysel Yenilikçilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (2): 409-420

Palazzo, G. (2005). Postnational constellations of innovativeness: a cosmopolitan approach. *Technology Analysis & Strategic Management*, 17 (1), 55-72.

Peşken, Z. (2010). *Innovativeness As A Managerial Process İn The Context Of Science Teaching: A Case Study On Bahçeşehir Science And Technology High School*. Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Eko. Anabilim Dalı. Ankara.

Roehrich, G. (2004). Consumer innovativeness: Concepts and measurements. *Journal Of Business Research*. 57(6): 671-677.

- Rogers, E.M. (1963). What are innovators like?. *Theory into Practice*, 2 (5), 252-256.
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of Innovation*. (5th Edition). Free Press, New York.
- Rogers, R.K. (2007). *Computer Anxiety and Innovativeness as Predictors of Technology Integration*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Teksas Tech Üniversitesi, Teksas.
- Rogers, E. M., Medina, U.E., Rivera, M.A. ve Widey, C.L. (2005). Complex adaptive systems and the diffusion of innovations. *The Innovation Journal: The Public Sector Innovation Journal*, 10(3), 1-26.
- Rogers, E. M. ve Shoemaker, F. F. (1971). *Communication of Innovations: A Cross-Cultural Approach*. Free Press, New York.
- Rogers, R., K. ve Wallace, J. D. (2011). Predictors of technology integration in education: A study of anxiety and innovativeness in teacher preparation. *Journal of Literacy and Technology*, 12(2): 28-61.
- Sağlam, M. ve Kürüm, D. (2005). Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerinde öğretmen eğitiminde yapısal düzenlemeler ve öğretmen adaylarının seçimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 33(167).53-70.http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/167/index3-kurum.htm.
- Surry, D.W.; Brennan, J. P. (1998). *Diffusion of instructional innovations: Five important, unexplored questions*. <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED422892.pdf>.
- Şahin, İ. ve Thompson A. (2006). Using Rogers'' theory to interpret instructional computer use by COE faculty (Elektronik versiyon). *Journal of Research on Technology in Education*, 39(1): 81-104.
- Şahin. İzmirli, Ö. ve Gürbüz, O. (2017). Öğretmen Adaylarının Bireysel Yenilikçilik Durumları ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği. *SDU International Journal of Educational Studies*. 4 (1): 29-43.
- Şişman, M. (2006). *Eğitim Bilimine Giriş*. Pegem Yayınevi, Ankara.
- Tabak, A., Erkuş, A. ve Meydan, C.H. (2010). Denetim odağı ve yenilikçi birey davranışları arasındaki ilişkiler: belirsizliğe tolerans ve risk almanın aracılık etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 159–176.
- Thurlings, M. Evers, A.T. & Vermeulen, M. (2015). Toward a Model of Explaining Teachers' Innovative Behavior: A Literature Review. *Review of Educational Research*. 85 (3): 430–471.
- Timuçin, M. (2009). Diffusion of technological innovation in a foreign in Turkey: A focus on risk-averse teachers. *Technology, Pedagogy and Education*, 18(1): 75-86.
- Türk Dil Kurumu (TDK). (2014). *Türkçe Sözlük*. Erişim: <http://www.tdk.gov.tr>
- Türk Dil Kurumu. (2017). *Büyük Türkçe Sözlük*. <http://www.tdk.gov.tr/sozluk.asp>.

Uzkurt, C. (2008). *Pazarlamada Değer Aracı Olarak: Yenilik Yönetimi ve Yenilikçi Örgüt Kültürü*. Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

Yalçın İncik E. ve Yanpar Yelken T. (2011). *İlköğretim öğretmen adaylarının yenilikçilik düzeyleri*. I. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi. 5-8 Ekim 2011 Eskişehir.

Yavuz, A., Albeni M. Ve Göze Kaya, D. (2009). Ulusal inovasyon politikaları ve kamu harcamaları: çeşitli ülkeler üzerine bir karşılaştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3):65-90.

Yeloğlu, H. O. (2007). Örgüt, birey, grup bağlamında yenilik ve yaratıcılık tartışmaları. *Ege Akademik Bakış*, 7(1), 133–152.

Yeloğlu, H. O. (2011). Yeniliğin Yayılımda Kullanılan Bazı Modeller ve Modellerin Temel Varsayımları. *Yeniliklerin Yayılımı, Kuramsal ve Uygulamalı Tartışmalar*, Ed. Yeloğlu, H.O. Ankara, Siyasal Kitabevi: 95-112.

Yılmaz, F., Soğukçeşme, G., Ayhan, N., Tuncay, S., Sancar, S. ve Deniz Y.M. (2014) İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının mesleki yenilikçilik eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(27), 259-276. 118.

Yılmaz, N. (2013). *An Investigation Of Preservice Early Childhood Teachers" Levels Of Individual Innovativeness And Perceived Attributes Of Instructional Computer Use*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Orta Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yılmaz Öztürk, Z. ve Summak, M. S, (2014). *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Bireysel Yenilikçiliklerinin İncelenmesi*, International Journal of Science Culture and Sport, July 2014. Special Issue 1: 844-853.

Yi, M.Y., Fiedler, K. D. ve Park, J.S. (2006). Understanding the role of individual innovativeness in the acceptance of it-based innovations: comparative analyses of models and measures. *Decision Sciences*, 37 (3), 393-426.

YÖP. Tanıtım <http://yenilikciogretmenler.meb.gov.tr/page/Tanitim.aspx>.

Wejnert, B.(2002). Integrating models of diffusion of innovations: a conceptual framework. *The Annual Review of Sociology*, 28, 297–326.

Wong-Kam, J.W.N. JoAnn (2012), *Creating a Climate for Innovation in Education: Reframing Structure Culture And Leadership Practices*. Doktora Tezi, University of Southern California, Southern California.

EKLER

Ek A: Anket Formu

Ek A1: Kişisel Bilgiler Formu

Ek A2: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği

EK A3. Bireysel Yenilikçilik Düzeyi Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları

Ek B: Özgeçmiş Formu

Ek A: Anket Formu

EK 1.Kişisel Bilgiler Formu

Sayın Meslektaşım;

Aşağıdaki çevreyi algılamınıza ve öğretmenlik eğitimindeki gelişmelerinize ilişkin bazı maddeler yer almaktadır. Vereceğiniz bilgiler bilimsel bir çalışma için kullanılacaktır. Lütfen maddeleri dikkatlice okuyup durumunuza en uygun seçeneği işaretleyiniz. Boş madde bırakmayınız. Adınızı yazmanıza gerek yoktur.

Katkılarınız için teşekkür ederim.

Öğretmen Mürüvvet Saraç

1. Branşınız

() Sosyal Bilimler () Fen Bilimleri () Yabancı Dil () Spor-
Güzel Sanatlar

2. Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek
Bekar: ()

3. Medeni Durum: Evli ()

4. Kıdem: (Lütfen yazınız).

5. Bu Okuldaki kıdeminiz:.....

EK 2. Bireysel Yenilikçilik Ölçeği

	Yönerge: Bireyler, çevrelerine farklı yollarla tepki verirler. Aşağıdaki ifadeler, bireylerin bu tepkilerinden bazılarını oluşturmaktadır. Her bir ifadeyi inceleyerek, ifadenin size uygunluğunu yandaki seçeneklerden birini işaretleyerek (☒)belirtiniz. İfadelerin doğru ya da yanlış yanıtları yoktur, lütfen ifadeyi okuduktan sonraki aklınıza gelen ilk düşünceyi işaretleyiniz.	Uygunluk Düzeyi			
		Katılmıyorum	Ortadayım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	Arkadaşlarım öneri veya bilgi almak için sık sık bana başvururlar.				
	Yeni fikirleri denemekten hoşlanırım.				
	Bir şeyi yapmanın yeni yollarını ararım.				
	Genellikle yeni fikirleri kabullenmekte temkinliyimdir.				
	Bir sorunu çözerken yanıt açık olmadığı zaman çözüm için çoğu kez yeni yöntemler geliştiririm.				
	Yeni icatlara ve yeni düşünce tarzlarına karşı şüpheciyimdir.				
	Çevremdeki insanların büyük bir çoğunluğunun kabul ettiğini görene kadar yeni fikirlere pek itibar etmem.				
	Arkadaş grubum içinde etkili bir birey olduğumu düşünürüm.				
	Düşüncelerimde ve davranışlarımda kendimi yaratıcı ve özgün görürüm.				
0	Genellikle arkadaş grubum içinde yeni bir şeyi kabul eden son kişilerden biri olduğumu düşünüyorum.				
1	Yaratıcı bir kişiliğe sahibimdir.				
2	Ait olduğum grubun liderlikle ilgili sorumluluklarını almaktan hoşlanırım.				
3	Çevremdeki bireylerde işe yaradığını görene kadar bir işi yapmanın yeni yollarını kabullenmekte isteksiz davranırım.				

4	Düşüncelerimde ve davranışlarımda özgün olmayı heyecan verici bulurum.					
5	Eski usul yaşam tarzının ve işleri eski yöntemlerle yapmanın en iyisi olduğunu düşünürüm.					
6	Belirsizlikler ve çözülmemiş problemler beni güdüler.					
7	Yenilikleri dikkate almadan önce diğer insanların o yeniliği kullandığını görmeliyim.					
8	Yeni fikirlere açığımdır.					
9	Cevabı belirsiz sorular beni heyecanlandırır.					
0	Yeni fikirlere karşı çoğunlukla şüpheliyimdir.					

EK 3. Bireysel Yenilikçilik Düzeyi Ölçeği Faktör Analizi				
Sonuçları Faktör Madde Yükleri				
Madde No	1 Faktör	2 Faktör	3 Faktör	4 Faktör
4			0,649	
6			0,689	
7			0,689	
10			0,66	
13			0,646	
15			0,553	
17			0,601	
20			0,684	
2			0,774	
3			0,772	
5			0,639	
14			0,549	
18			0,617	
1			0,554	
8			0,829	
9			0,767	
11			0,571	
12			0,56	
16			0,783	
19			0,681	

Ek B: Özgeçmiş Formu

Kişisel Bilgiler	
Doğum Yeri ve Tarihi	Denizli / 1990
Uyruğu	T.C.
İletişim adresi ve e-mail adresi	Atatürk Ortaokulu Pamukkale/Denizli muruvvetsarac@gmail.com
Eğitim	
İlköğretim	*Vakıfbank İlköğretim Okulu
Ortaöğretim	*Nevzat Erten Yabancı Dil Ağırlıklı Lisesi
Yükseköğretim (Lisans)	*Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği
Mesleki Deneyim	
2013 -	Milli Eğitim Bakanlığı – Öğretmenlik